

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
pedagogická fakulta

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Školní rok 2010/2011

Ouřadová Anna

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Pedagogická fakulta

Katedra společenských věd

Studijní obor: B1103 Aplikovaná matematika

Míra inflace v ČR měřená indexem cen zemědělských výrobců a indexem cen průmyslových výrobců

Bakalářská práce

Vedoucí práce: PhDr. Pavel Hejtmán, CSc.

Vypracovala: Anna Ouřadová

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem svoji bakalářskou práci na téma „Míra inflace v ČR měřená indexem cen zemědělských výrobců a indexem cen průmyslových výrobců“ vypracovala samostatně s použitím uvedených pramenů.

České Budějovice 2011

Poděkování:

Chtěla bych poděkovat panu PhDr. Pavlu Hejtmanovi, CSc. za ochotu, pomoc a odborné vedení práce.

Anotace

Název: Míra inflace v ČR měřená indexem cen zemědělských výrobců a
indexem cen průmyslových výrobců

Autor: Anna Ouřadová

Vedoucí práce: PhDr. Pavel Hejtman, CSc.

Ve své práci se zabývám inflací měřenou indexem cen zemědělských a průmyslových výrobců. V první řadě se snažím vysvětlit co je to inflace a jak se měří. Dále se podrobně zaobírám již zmíněnými indexy cen za období od roku 2001 do roku 2009. Cílem mé práce je ukázat rozevírání cenových nůžek mezi těmito dvěma indexy.

Title: Inflation in the CR measured by the index of agricultural producer prices and
industrial producer price index

Author: Anna Ouřadová

Supervisor: PhDr. Pavel Hejtman, CSc.

In my work I deal with inflation which is measured by the index of prices of agricultural and industrial producers. First, I try to explain what it is and how inflation is measured. I also deal with already mentioned indexes for the period from 2001 to 2009. I intend to show the widening price gap between these two indexes.

Obsah

Úvod	7
1 Vymezení a měření inflace, cenové indexy	8
1.1 Stupně inflace dle, její závažnosti	8
1.2 Co je to inflace a její měření	11
1.3 Spotřební koš	13
1.4 K čemu se inflace používá	15
1.5 Cenové indexy	16
1.6 Důsledky inflace	20
2 Vývoj inflace v ČR se zřetelem k indexu CPI, PPI a zemědělských výrobců	21
2.1 Ceny zemědělských výrobců	23
2.1.1 Podrobné zpracování zemědělství v letech 2001 – 2009	23
2.1.2 Index hrubé zemědělské produkce, ceny a tržby zemědělských výrobců	30
2.2 Ceny průmyslových výrobců	31
2.2.1 Podrobné zpracování průmyslu od roku 2001 do roku 2009	32
2.2.2 Ceny, tržby a meziroční index průmyslových výrobců	38
3 Komparace	40
Závěr	45
Seznam zkratk	46
Seznam literatury	47
Přílohy	50

Úvod

Inflace nás obklopuje dnes a denně. Zaměřila jsem se na vývoj inflace u indexu cen zemědělských a průmyslových výrobců, jelikož jsou tato dvě témata velice zajímavá.

Zemědělská výroba svůj produkt prodá za určitou částku, zpracovatelský průmysl do ceny konečného výrobku zahrne veškeré náklady na výrobu daného produktu a prodá výrobek obchodníkům. Cena, která se dostane ke konečnému spotřebiteli, je ovšem mnohokrát vyšší než se pohybovala částka daného výrobku, či produktu od zemědělce.

Snažila jsem se ve své práci porovnat ceny zemědělských a průmyslových výrobců za posledních dvacet let. Kvůli nedostatku údajů jsem se podrobně zaměřila na období let od roku 2001 – 2009 a snažila se podrobně rozebrat každý rok. Například jak se vyvíjel HDP, jak se pohybovaly nominální nebo reálné mzdy a míra inflace. Než jsem došla k porovnávání indexů cen zemědělských a průmyslových výrobců, zaměřila jsem se na to co je to inflace, její měření a vliv.

Jsem zastáncem zemědělských výrobců a myslím si, že jsou v dnešní době dosti v nevýhodě. Chtěla bych ve své práci ukázat cenové nůžky mezi již zmíněnými indexy cen zemědělských a průmyslových výrobců.

1 Vymezení a měření inflace, cenové indexy

Inflace je v současné době permanentní ekonomický jev moderního hospodářství.

Označuje se jako vzestup cenové hladiny a má příčiny v mikroekonomii a makroekonomii.

I přesto že se dosud nepodařilo žádné ekonomice odstranit ekonomické teorie, statistika i hospodářská politika vlád jednotlivých, mu věnují velikou pozornost.

Definice inflace

„K inflaci dochází, roste-li celková cenová hladina. Míra inflace je definována jako míra změny cenové hladiny (měřené např. indexem spotřebitelských cen, CPI) a měří se takto:“¹

Míra inflace (rok t)

$$\frac{\text{Celková hladina – cenová hladina} \\ (\text{rok } t) \quad (\text{rok } t-1)}{\text{Cenová hladina (rok } t-1)} \times 100$$

„Inflace je nepřetržitý růst agregátní cenové hladiny v čase, který zachvacuje všechna zboží a služby.“²

1.1 Stupně inflace, dle její závažnosti

Míra inflace se člení : a) mírná (plíživá)

b) pádivá (cválající)

c) hyperinflace

a) **Mírná inflace** je jednociferná, probíhá delší dobu a ceny jsou téměř stabilní. Tato inflace je přijatelná.

b) **Pádivá inflace** je dvojciferná a trojiciferná, při vyšších procentech vznikají hospodářské problémy. Snižuje nejenom výkonnost ekonomického systému, ale také sociální kvalitu systému.

¹ SAMUELSON, PAUL A., NORDHAUS, WILLIAM D., *Ekonomie*, Praha, str. 306

² MACH, MILOŠ, *Makroekonome 2*, Praha, str. 281

c) **Hyperinflace** je extrémní míra inflace. Ceny rostou extrémním tempem. Tisk peněz. Při tomto tempu se hroubí peněžní systém země.

Další členění inflace:

- a) zjevná – je ekonomická rovnováha, tato inflace se odráží v cenových indexech a je dobře pozorovatelná.
- b) potlačená (blokovaná) – státní orgány brzdí inflaci, po uvolnění cen, ceny obvykle znova rychle rostou. Díky zmrazení cen, rostou ceny na černém trhu.
- c) skrytá – cenové indexy nám neříkají skutečný růst cenové hladiny, jelikož zvyšování cen neproniká do cenových indexů. K tomuto může dojít v důsledku: špatného sestavení spotřebního koše, zhoršení kvality výrobků, atd.

Inflaci můžeme také členit: a) nabídková (nákladová)

b) poptávková

c) setrvačná

a) **Nabídková inflace** je tlačena náklady a má svůj původ na straně nabídky. Pokud se určitým tempem nesnižuje agregátní poptávka, stává se tento typ inflace špatným nabídkovým košem a rostoucí náklady tlačí ceny výše. To vede k růstu cen i při stávající poptávce. Tato inflace je spojována s inflační spirálou (kde se nižší stupeň zpracování přenáší na vyšší).

Příčiny nákladové inflace

- nečekané zvýšení cen vstupů (nákladové šoky)
- snížení produktivity výrobních faktorů (malá pružnost trhu práce)³
- není patřičná konkurence (dominantní firmy mohou zvyšovat ceny produkce)
- politické nepokoje

³ HELÍSEK, Mojmir. *Makroekonomie základní kurz*

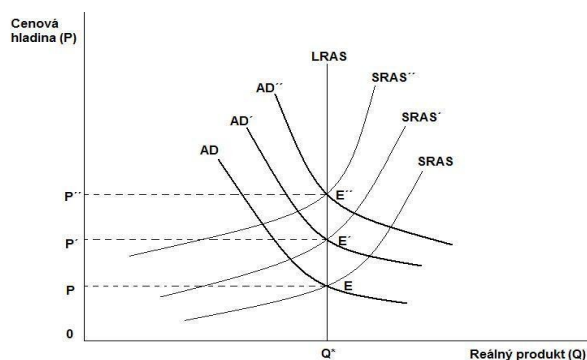
- zvyšování mezd (mzdy rostou rychleji, než produktivita práce), atd.

b) **Poptávková inflace** je tažená poptávkou. Je zapříčiněna pozitivními poptávkovými šoky, pokud se zároveň nezvyšuje potenciální produkt. Tuto situaci trh řeší, zvýšením nabídky (dostí obtížné), nebo zvýšením cen. Častější použití je zvýšení cen, které reaguje na převahu poptávky rychleji než nabídka. K této inflaci dochází, jestliže se velikost skutečného produktu blíží velikosti potenciálního produktu. Roste-li agregátní poptávka a stejným způsobem neroste potenciální produkt, stává se poptávková inflace skutečností.

Příčiny poptávkové inflace

- nadměrné výdaje (jestliže převyšují výdaje z rozpočtu jeho příjmy)
- zvyšování spotřebních a investičních výdajů
- snížení daní (což zvyšuje poptávku)
- zvýšení státních výdajů a zvýšení zahraničního kapitálu

c) **Setrvačná inflace** je určitý druh inflace, který pokračuje stále stejným tempem, i když původní příčiny dané inflace již pominuly. Příčiny vznikají přizpůsobením ekonomických subjektů dané inflaci a to zvyšováním cen mzdových požadavků, úrokové míry, atd. Setrvačná inflace zkoumá vztah inflace a míry nezaměstnanosti. Stejným tempem se

zvyšuje nákladová křivka SRAS, tak i poptávková křivka AD.

Zdroj: JUREČKA, V., JÁNOŠÍKOVÁ, I. a kol. *Makroekonomie základní kurz str. 105*

1.2 Co je to inflace a její měření⁴

Inflace je růst cenové hladiny (průměrná cena zboží) v čase. Právě zmiňované zvyšování cenové hladiny má svůj dopad na snižování kupní síly peněz.

Zásadní moment v problematice inflace je její měření. Vzestup cen makroekonomicky posuzovaný, se dotýká veškeré produkce, především makroekonomických agregátů a zejména se měří ve vztahu k hlavnímu indikátoru HDP.

Inflace se dá měřit různě: pomocí indexů, v procentech, nebo násobcích. Problém nastává při souhrnném měření. Jde o velký počet statků a jejich nestejnorodý růst a pokles cen.

Inflace se dá mimo jiné statisticky vyjádřit pomocí změn indexů spotřebitelských cen. Je přibližně 710 služeb (ve dvou srovnávaných obdobích) a několik výrobků vybraného spotřebního koše.

Co je to míra inflace: rozdíl mezi cenovou hladinou ve sledovaném období a cenovou hladinou v základním období, který je vydělený cenovou hladinou v základním období.

$$\text{CPI} = \frac{\text{CPI (tento rok)} - \text{CPI (minulý rok)}}{\text{CPI (minulý rok)}} \times 100$$

„Míru růstu agregátní cenové hladiny mezi dvěma obdobnými, např. $t - 1$ a t , budeme nazývat mírou inflace.“⁵

Jak se počítá míra inflace

$$\text{Míra inflace} = (\text{CPI} - 1) * 100$$

CPI – brané za sledované období

Druhý způsob výpočtu:

$$P'_t = \frac{P(t) - P(t-1)}{P(t)} * 100$$

⁴ http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/kdyz_se_rekne_inflace_resp_mira_inflace#1

⁵ MACH, MILOŠ, Makroekonome 2, Praha, str. 281

P't – míra inflace

P(t) – cenová hladina v roce (t)

P(t-1) – cenová hladina v roce (t-1)

Meziroční inflace – měří se pomocí meziročního indexu spotřebitelských cen. Jde o cenovou hladinu ve sledovaném období vůči stejnému období, ale předcházejícího roku.

$$\text{Meziroční CPI} = \frac{\text{cenová hladina ve sledovaném (běžném) měsíci}}{\text{cenová hladina v měsíci stejného jména minulého roku}}$$

Průměrná roční inflace – se vypočte podle průměrného ročního indexu spotřebitelských cen. Je to průměrná veličina, měří se jako klouzavé průměry a vypočte se jako:

$$\text{Průměrná roční inflace} = \frac{\text{průměrná cenová hladina za 12 měsíců}}{\text{průměrná cenová hladina v předchozích 12 měsících}}$$

Implicitní cenový deflátor (IPD) – tento index není zjišťován, ale počítán „od stolu“ a to po ukončení sledovaného období, jako podíl nominálního a reálného produktu.

$$\text{IPD} = \frac{\text{Nominální produkt}}{\text{Reálný produkt}} \qquad \text{IPD} = \frac{Y_1 * P_1}{Y_1 * P_0} * 100$$

IDP je objektivnější než CPI, jelikož zahrnuje vývoj cen všech zboží. Nevýhoda je, že jej můžeme vypočítat až na základě údajů o vývoji HDP.

„Implicitní cenový deflátor neslouží k výpočtu reálného produktu z nominálního produktu, neboť reálný HDP je již ve výpočtu používán. To znamená, že hodláme-li měřit vývoj cenové hladiny pomocí IPD, musíme HDP běžného období ocenit cenami základního období, abychom tak získali veličinu reálného HDP a mohli s ní pak srovnat její nominální

protějšek. Údaj o vývoji cenové hladiny nám vyplyne implicitně z tohoto srovnání; proto mluvíme o implicitním cenovém deflátoru.“⁶

1.3 Spotřební koš

Každý z nás má svůj spotřební koš, dle vkusu. Sečteme – li tento individuální spotřební koš, dostaneme celkový spotřební koš. Spotřební koš zahrnuje výrobky a služby, které reprezentují výdaje domácností

Každá položka ve spotřebním koši má svůj význam a zastupuje určitý podíl v celkové spotřebě domácností. Podle významu jsou přiděleny váhy. Ve spotřebním koši jsou například potravinářské výrobky, nepotravinářské výrobky a služby. Jinak řečeno roste-li celková cenová hladina, dochází k inflaci. Cenová hladina = průměr cen určitých statků v běžném období srovnávaných v základním období.

Pro ukázkou je použit spotřební koš roku 2011⁷

Číslo	Oddíl	Počet položek	Váha v %
1	Potraviny a nealkoholické nápoje	157	17,332
2	Alkoholické nápoje a tabák	21	8,598
3	Odívání a obuv	66	4,720
4	Bydlení, voda, energie, paliva	42	25,340
5	Bytové vybavení, zař. domácností, opravy	77	5,519
6	Zdraví	53	2,499
7	Doprava	82	11,488
8	Pošty a telekomunikace	4	3,988
9	Rekreace a kultura	108	9,368
10	Vzdělávání	12	7,768
11	Stravování a ubytování	42	4,425
12	Ostatní zboží a služby	50	6,240
	Celkem	714	cca 100

CPI – měří náklady tržního koše, obsahující výrobky a služby, které kupují domácnosti. Každá položka má svou fixní váhu, odpovídající výdajům domácnosti na daný subjekt. Koš statků je každý rok stejný. Nejkratší doba za kterou se spotřební koš měří je jeden měsíc. Pro výpočet se používá **Laspeyersův vzorec**:

$$CPI = \frac{Q_0 * P_1}{Q_0 * P_0} * 100$$

⁶ JUREČKA, V., JÁNOŠÍKOVÁ, I. a kol. *Makroekonomie základní kurz.* 1. vydání. Ostrava, str. 93

⁷ <http://www.czso.cz/csu/katalog.nsf/hledat?>

Q0 – spotřební koš v základním období

P0 – ceny statků (těch co jsou ve spotřebním koši) ve výchozím roce (neboli v běžném období)

P1 – ceny statků (opět těch co jsou ve spotřebním koši) v běžném roce (právě zde měříme vývoj cenové hladiny)

Jinými slovy, můžeme tento vzoreček také vyjádřit jako:

$$\text{CPI} = \frac{\text{hodnota daného spotřebního koše v cenách běžného roku}}{\text{hodnota daného spotřebního koše v cenách základního období}} * 100$$

Hodnota koše je měřena tak, že určité množství daného výrobku či služby, násobíme cenou příslušného období. Jestliže je index vyšší než 100, řekneme, že došlo k inflaci, jinak řečeno, zvedla se cenová hladina. Strukturu koše aktualizuje statistický úřad po pětiletých intervalech. Z koše se vybírají produkty, za které obyvatelé méně utrácejí a naopak se do koše zahrnují produkty, za které čím dál tím více obyvatel je ochotno zaplatit.

Název tabulky č. 1: Výpočet CPI (hypotetické údaje)

Produkt	Množství ve spotřebním koši	Ceny jednotky produktu v r. X (v Kč)	Náklady spotřebního koše r. X v cenách r. X	Ceny jednotky produktu v r. Y (v Kč)	Náklady spotřebního koše r. X v cenách r. Y
A	150	1	150	2,5	375
B	300	2	600	3	900
Celkový koš	-	-	750	-	1275

Zdroj: JUREČKA, V., JÁNOŠÍKOVÁ, I. a kol. *Makroekonomie základní kurz*

$$\text{CPI} = \frac{\text{celkový koš v roce Y}}{\text{celkový koš v roce X}} * 100 \quad \text{CPI} = \frac{1275}{750} * 100 \quad \text{CPI} = 170$$

Z předešlého výpočtu je jasné vidět, že se nám inflace zvýšila. K výpočtu jsme použili Laspeyresův index, který má stálé váhy a strukturu základního období. Jedná se o cenové změny neovlivněné změnou struktury, sortimentů a množství. Indexy se také používají pro přepočtení hodnotových ukazatelů z běžných cen do stálých a to deflováním. Je velice často používán k měření cenové hladiny, i když má svůj temný kout. Předpokládá totiž, že každá domácnost bude kupovat stejné množství produktu, při jakkoli vysoké ceně.

Nepřesnosti Laspeyresova indexu se snaží odstranit Paascheho index, který pracuje s aktualizovaným spotřebním košem. Ovšem zadávat vždy aktuální spotřebu, je dosti náročné a navíc ani tento index zcela neodstraňuje problém Laspeyrovova indexu.

Paascheho index:

$$\text{CPI}_{pa} = \frac{Q_1 * P_1}{Q_1 * P_0} * 100$$

PPI – Je založen na cenách průmyslových výrobců (ceny potravin těžebního a zpracovatelského průmyslu). Tento index pracuje se strukturou tržeb. PPI je téměř stejný jako výpočet CPI, ovšem s rozdílem, že PPI má užší spotřební koš. Udává se, že vývoj PPI se promítne v CPI.

1.4 K čemu se inflace používá:

Používá se k valorizaci (zhodnocování) důchodů, sociálních dávek, mezd a také nájemných smluv. Je třeba si uvědomit, v jakém období se cenový index počítá. Prostorové, časové a věcné vymezení je podmínkou pro uvedení jednoznačného období, za které je právě míra inflace uváděna.⁸

Kdybychom míru inflace počítali pomocí cenového deflátoru, vzorec by vypadal takto:

$$\text{Míra inflace} = \frac{\text{IPD}_t - \text{IPD}_{t-1}}{\text{IPD}_{t-1}} * 100$$

Je třeba si uvědomit, že naprosto přesného výpočtu asi nikdy nedosáhneme.

⁸ http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/kdyz_se_rekne_inflace_resp_mira_inflace#1

Čistá inflace – je očištěná od vlivu státních regulací, administrativních opatření, které ovlivňují výši cen a daňových úprav.⁹

Cenový index – vývoj cenové hladiny v čase.

1.5 Cenové indexy¹⁰

Cenové indexy mohou být vypočítávány i jako indexy výběrové. A to z cen u vybraných jednotek. Zjišťují se za určité období (rok, čtvrtletí, měsíc). Roční index je počítán pomocí aritmetického průměru z indexů měsíčních a čtvrtletních.

Indexy cen výrobců, byly podrobeny roku 1994 komplexní revizi. Mezi roky 1995 a 2000 byly indexy propočítávány na struktuře roku 1993 a od roku 2001 jsou vypočítávány na struktuře roku 1999. Tyto indexy používají standardní klasifikaci produkce.

CPI

- měří náklady tržního koše
- každá položka má svou váhu
- koš statků a služeb je každý rok stejný (od roku 2001 revidované CPI)
- používá se při stanovení růstu životních nákladů

Negativa CPI

- váhy použitých indexů se mohou odchýlit od výdajů domácností
- obtížné sestavení spotřebního koše, nezachycuje změny ve spotřebě obyvatelstva
- určitému druhu výrobku, se přidělí určitá váha dle zájmu kupujících, a když zájem opadne, váha zůstane

Užití CPI

- valorizace mezd, důchodů, sociálních příjmů

⁹ JUREČKA, V., JÁNOŠÍKOVÁ, I. a kol. *Makroekonomie základní kurz*

¹⁰ [http://www.miniscitani.cz/csu/2006edicniplan.nsf/t/910022E913/\\$File/000106c08.pdf](http://www.miniscitani.cz/csu/2006edicniplan.nsf/t/910022E913/$File/000106c08.pdf)

Ke statistikám spotřebitelských cen byly použity rodinné účty, jejich zpracování proběhlo způsobem:

- bezvýznamné podíly položek, byly zařazeny k vhodnějším položkám
- položky obsazené dvěma či více reprezentanty, měli rozdělení dostupných podkladů, či rovnoměrně

Výpočet indexů spotřebitelských cen se provádí na stálých vahách dle vzorečku Laspeyresova.

Tento vzorec zobrazuje cenovou hladinu, která je vyjádřena jako průměrná úroveň cen spotřebního koše, který byl spotřebovaný průměrnou domácností. Vzorec indexu již v kapitole spotřební koš.

Index cen průmyslových výrobců

IPP (index průmyslové produkce) měří výstup průmyslových odvětví i celkového průmyslu, jež je očištěný o cenové vlivy. Jde o příznivý vývoj statistiky průmyslu. Při výpočtu se vychází z tržeb za vlastní výrobky a služby, které jsou přeceněné ze stálých cen. IPP je počítán jako bazický měsíční index a popřípadě jako index meziroční, či čtvrtletní a pololetní (kumulační indexy). Pomocí bazického indexu je zjišťován růst či pokles průmyslové výroby, výsledkem je zvýšení, nebo snížení průměrné cenové hladiny daných cen ve srovnání stejného období předchozího roku.¹¹

Ceny průmyslových výrobců

- v roce 2001 počítání indexů podle nových revidovaných indexních schémat
- měří výstupy celkového průmyslu a průmyslových odvětví (očištěné o cenové vlivy)
- výpočet vychází z vlastních výrobků a služeb (přeceněné do stálých cen)
- je počítán jako měsíční bazický index
- udává zvýšení (snížení) průměrné cenové hladiny cen stejného období předchozího roku

¹¹ http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/neu_m

Z čeho se počítají indexy průmyslových výrobců

- z cen za výběrové soubory reprezentantů
- z jednotek agregací u jednotlivých indexů cen reprezentantů

“Cenové indexy jsou vypočítávány na základě cen za výběrové soubory reprezentantů a vybrané zpravodajské jednotky agregací jednoduchých indexů cen reprezentantů do úhrnů pomocí výpočetního vzorce typu Laspeyres v modifikované podobě.”¹²

Index cen zemědělských výrobců

Ceny zemědělských výrobců jsou zjišťovány měsíčně u výrobců v zemědělství a dané ceny jsou očištěny o DPH. Průměrné ceny se vypočítávají prostým aritmetickým průměrem z cen u jednotlivých výrobců. Tyto ceny jsou počítány jako podíl průměrné ceny za daný měsíc a podíl průměrné celoroční ceny. Úhrnné zemědělské výrobky jsou počítány jako aritmetické průměry indexů daných výrobků. Růst či pokles indexu cen zemědělských výrobců uvádí, o kolik % se v daném měsíci zvýšila, nebo snížila cenová hladina těchto cen a porovnává ho s hladinou ve stejném období předchozího roku.¹³

Ceny zemědělských výrobců

- od roku 2002 se používá jiný cenový základ
- ceny jsou zjišťovány měsíčně u výrobců v zemědělství (ceny očištěné od DPH)
- ceny jsou vypočítávány prostým aritmetickým průměrem z cen jednotlivých výrobců
- zvýšení (či snížení) cen zemědělských výrobců uvádí, o kolik % v daném roce došlo k nárůstu nebo poklesu cenové hladiny daných cen ve srovnání hladiny stejného období předchozího roku.

Co zahrnuje index zemědělských výrobců

- vnitřní prodej, nákup produktů rostlinné výroby i práce

Co nezahrnuje index zemědělských výrobců

- mzdy, mzdové náklady, placené úroky a nájmy

¹² http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/neu_m

¹³ http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/neu_m

Mikroekonomické a makroekonomické pojednání o inflaci^{14 15}

Mikro – jde o mikroekonomický dopad na alokaci zdrojů

Makro – týká se úrovně produktu jako celku

Realizace vztahu nabídky a poptávky

Za subjekty trhu jsou označováni prodávající a kupující. Nabídka i poptávka jsou dynamické kategorie trhu.

Trh prodávajícího – když je nabídka menší než poptávka, ceny obvykle rostou.

Trh kupujícího – za předpokladu, že objem nabídky je větší než objem poptávky, ceny klesají. Dalo by se také říci, že čím více cena roste, tím menší je prodejnost. Elastická poptávka, rychle reaguje na změny. Neelastická poptávka na změny reaguje značně pomaleji. Jednotkově elastická poptávka vyjadřuje, poptávkové množství, které klesne s cenou zboží. Jednotkově elastická nabídka vyjadřuje vztah – s rostoucí cenou roste i nabízené množství.

Při zvýšení ceny jednotky, dochází ke zvýšení i u ostatních položek.

Makroekonomická nerovnováha inflace (poruchy vyvolané inflací)

Ceny u jednotlivých položek rostou jiným tempem a dochází ke změnám relativních cen.

„Peněžní hotovost je forma peněz s nulovou nominální úrokovou sazbou. Vzroste – li inflace z nuly na 10% ročně potom reálná úroková sazba z hotovosti, poklesne z nuly na – 10% ročně. Vliv inflace na daně je potencionálně výraznější. Umožňuje tak státu vybrat více daní bez změny zákonů.“¹⁶

¹⁴ SAMUELSON, PAUL A., NORDHAUS, WILLIAM D., *Ekonomie*

¹⁵ Nebudu zkoumat další problematiku, jako je jádro inflace, cílování inflace a protiinflační teorie.

¹⁶ SAMUELSON, PAUL A., NORDHAUS, WILLIAM D., *Ekonomie*, Praha, str. 316

1.6 Důsledky inflace

Tržní kapitálové hospodářství je cena, která je velmi důležitou informací pro investice, mzdy, parametry dalších nákladů, zisk. Jestliže je tam cenový pohyb, dochází k rozostřování.

Čím je vyšší inflace, tím je nižší poptávka. A to proto, že čím je vyšší inflace, tím výše stoupají ceny spotřebního zboží a je méně zákazníků, kteří jsou ochotni si je koupit. Inflace je velice důležitá pro ekonomiku a celkový vývoj, ale zároveň, negativně ovlivňuje naše příjmy. Pravda, nemá vliv na cenu hmotných statků, jelikož inflace a cena majetku roste stejně.

Co se ale stane, když je inflace vyšší, než nominální úroková míra? Je to jednoznačné, klesá hodnota vkladů i půjček a snažíme se eliminovat rizika.¹⁷

Někteří se na inflaci dívají pozitivně, jako na ceny, které pozvolně rostou. Tím se rozšiřuje produkce a nabídka práce. Jestliže chceme zachovat reálný důchod, musíme zvýšit kvalitu, nebo kvantitu své činnosti.

Mnozí ekonomové však tvrdí, že inflace (hlavně hyperinflace) je ekonomické zlo. Inflace se většinou vnímá jako makroekonomický jev, ovšem její účinky se projevují i v mikroekonomii. Uskutečnění investice trvá dosti dlouho, několik měsíců, mnohdy i několik let, jelikož se inflační prostředí neustále mění. Není jistá ani cena, za kterou se budou produkty prodávat a nehledě na zpomalení dlouhodobých smluv, díky nimž se obtížně realizují ekonomické akce.

Inflace využívají ti, kteří mají největší schopnost přizpůsobovat své nominální příjmy. Pro ty, kteří mají pohyblivé příjmy a jejich ceny výrobků (služeb) se vytváří tržně a bez doby čekání se přizpůsobí vývoji cen. Naopak ztrátovými jsou lidé s pevnými platy (důchody), tyto platy mají například: policisté, vojáci, úředníci atd.

¹⁷ <http://www.finance.cz/ekonomika/informace/inflace/co-je-inflace/>

2 Vývoj inflace v ČR se zřetelem k indexu CPI, PPI a zemědělských výrobců

V této kapitole nejde o běžné doložení a sestavení časových řad míry inflace, ale jde o porovnání, cenového vývoje zemědělské produkce na pozadí celkového vývoje CPI.

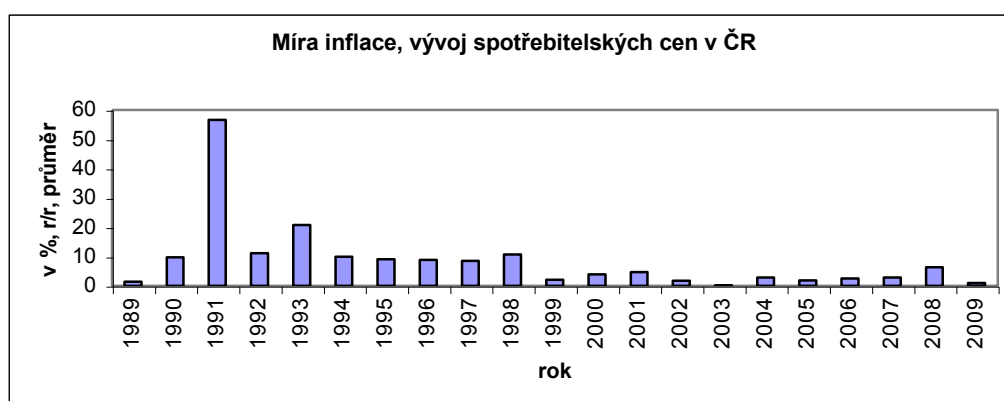
Název tabulky č. 2: Míra inflace, vývoj spotřebitelských cen v ČR

	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999
<i>v %, r/r, průměr</i>	1,4	9,7	56,6	11,1	20,8	10,0	9,1	8,8	8,5	10,7	2,1

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
<i>v %, r/r, průměr</i>	3,9	4,7	1,8	0,1	2,8	1,9	2,5	2,8	6,3	1,0

(průměrné ceny za jednotku v prosinci příslušného roku)

Zdroj: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/mira_inflace

Zdroj: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/mira_inflace

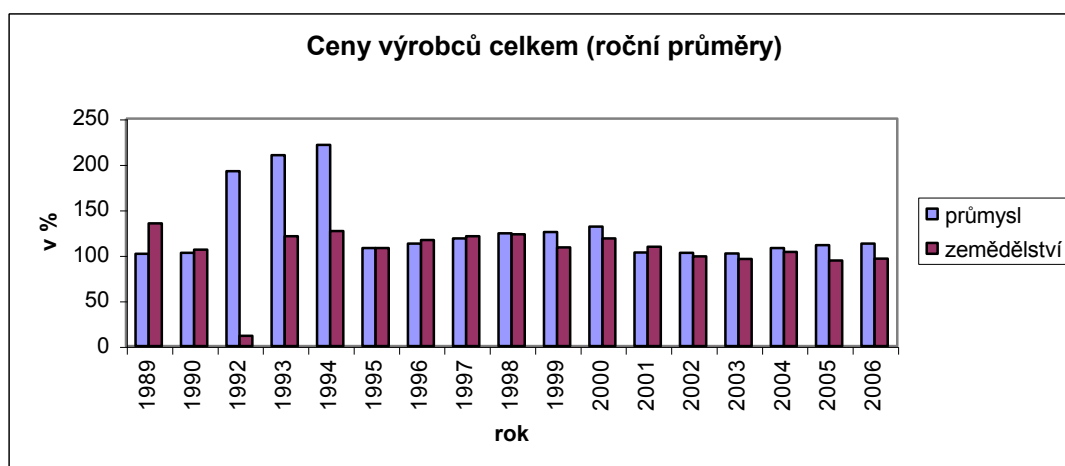
Název tabulky č. 3: Ceny výrobců v průmyslu a zemědělství (roční průměry)

V %	1989	1990	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998
průmysl	101,5	102,5	192,1	209,8	221	107,6	112,7	118,2	124
zemědělství	134,9	105,9	11,3	120,6	126,3	107,6	116,6	120,6	122,9

V %	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Průmysl	125,5	131,4	102,8	102,3	101,9	107,7	110,9	112,7
Zemědělství	108,3	118,4	109	98,6	95,8	103,5	94	96

Rok 1989 je počítán podle roku 1984, kdy se tento rok = 100.

Zdroj: *Statistická ročenka České Republiky*. 1. vydání. Praha : Scientia, 1999. ISBN 978-80-250-2033-3.

Zdroj: *Statistická ročenka České Republiky*. 1. vydání. Praha : Scientia, 1999. ? s. ISBN 978-80-250-2033-3.

Název tabulky č. 4: Cenové indexy ve výrobní sféře (ICP výrobců)

V %	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Průmysl	132	137,7	234,6	257,8	291,6	307,1	330,4	333,9	350,3	367,5	371,2	283,1
Zem.	174,1	184,4	179,8	193,6	209,9	219,7	236,4	256	263,4	269,5	238	142,1

Cenový index roku 2000 vychází z přepočtu k roku 1990 = 100¹⁸

Zdroj: *Statistická ročenka České Republiky*. 1. vydání. Praha : Scientia, 1989. ISBN 978-80-250-2033-3.

¹⁸ statistické ročenky

2.1 Ceny zemědělských výrobců

Zemědělství je častým tématem nejrůznějších úvah a odborné i laické veřejnosti, z pohledu potravinového zdroje, postavení ve společnosti, ekonomice atd. Dalo by se říci, že dnes má zemědělství společnou zemědělskou politiku, která se realizuje především rozdělováním dotací. To že ČR vstoupila do evropské unie, přináší na jedné straně partnerství mezi státy a na straně druhé, státy vstupují i do nepříjemných interakcí.

2.1.1 Podrobné zpracování zemědělství v letech 2001 – 2009¹⁹

Rok 2001

V tomto roce nebyl konečný výsledek ovlivněn nepříznivým počasím. Byl poprvé předložen Souhrnný zemědělský účet v novém metodickém pojetí, který se uplatňuje v zemích EU. HDP v roce 2001 byl 3,6%. Míra inflace se ve srovnání s předchozím rokem zvýšila na 4,7% a dostala se tak nad průměrnou hranici zemí EU a meziroční zvýšení bylo o 0,1%. Kurz koruny se ustálil vůči euru i americkému dolaru. Saldo státního rozpočtu se prohloubilo. Zemědělství dosáhlo roku 2001 zisku 3,716 miliard korun, což je druhý nejlepší výsledek od roku 1990. Tohoto výsledku zemědělství dosáhlo bez výrazných podpor. Nominální mzdy v národním hospodářství se v roce 2001 oproti předchozímu roku zvýšily o 8,5% a průměrná měsíční mzda dosáhla úrovně 14 642 korun. V zemědělství došlo ke zvýšení nominálních mezd o 10% a průměrná měsíční mzda činila pouhých 11 148 korun. Míra inflace (přírůstek průměrného indexu spotřebitelských cen) se meziročně zvýšila o 0,8% ze 3,9% na 4,7%. V období 1999 a 2001 bylo dosaženo kladného souhrnného hospodářského výsledku a to 3,3 miliardy korun z celkové činnosti zemědělských podniků.

Rok 2002

V roce 2002 došlo ke zhoršení v zemědělství. Hrubá rostlinná produkce poklesla vlivem povodní a nižších hektarových výnosů a živočišná produkce si udržela úroveň z roku 2001. Šlo o nepříznivé ceny zemědělských výrobců a vývojem cen dodávek výrobků a služeb do zemědělství. Kromě nepříznivých situací v roce 2002, můžeme hovořit i o pozitivěch.

¹⁹ www.eagri.cz

Sem patří zejména nízká inflace a zlevnění úvěrů, poskytovaných peněžními ústavy, například (pokles úrokových sazeb). Jelikož nadměrné posílení kurzu koruny by umocňovalo slabou zahraniční poptávku. Zlevnění dovozu by zhoršovalo uplatnění domácích výrobků. To bylo způsobeno pozastavením cenové deregulace a poklesem dovozních cen, které byly ovlivněny posílením kurzu koruny. Na uvedeném poklesu míry inflace se podílel vývoj cen potravin. Také bylo při nižším nárůstu nominálních mezd dosaženo vyššího růstu mezd v reálném vyjádření. Právě zemědělství přispělo k následnému zvýšení HDP. Propad odbytových cen o 8,5 miliard korun byl hlavní příčinou poklesu tržeb zemědělských podniků proti předchozímu roku a tržby v běžných cenách poklesly o 7%. Mělo to negativní dopad na hospodaření zemědělských podniků, jejichž ztráty byla 2,5 miliard korun. Pro srovnání, povodňové škody, které byly v zemědělské prvovýrobě, dosáhly pouhé 2,2 miliardy korun, kdežto pokles výsledku hospodaření 6,8 miliard korun. Stát se snažil zmírnit tyto škody podporou tržních cen, kompenzací povodňových škod, zrychlením výplat záloh odkladem splátek. V roce 2002 se mírně zvýšil průměrný podíl živočišné výroby na celkové produkci a určitý pokles byl zaznamenán u zastoupení rostlinné výroby.

Rok 2003

Období 2003, je rok nepříznivého počasí, kde vrcholí přípravy na vstup do EU. Počasí nás postavilo před další náročnou zkoušku, která i přes finanční výpomoc zaznamenala opětovný propad hospodářství. V tomto roce došlo k nejhorší sklizni obilovin za posledních 30 let. Hospodářský výsledek tak byl -1,084 miliardy korun. Nejdříve nás postihly holomrazy, pak přišlo v rozhodující části vegetace sucho, což byl další propad hektarových výnosů. Kvůli stabilizaci našeho trhu bylo provedeno opatření a to otevření bezcelní kvóty na dovoz pšenice a množstevní omezení vývozu. Jako podpora našich potravinářů a zemědělců vznikla značka kvalitních domácích potravin Klasa. Ta se stala konkurencí na společném evropském i domácím trhu.

„Je potřeba si uvědomit, že v důsledku není tato značka kvality pomocí jen pro naše spotřebitele a potravináře, ale také pro zemědělské prvovýrobce. Striktní požadavek 90% podílu domácích surovin u mléčných, masných, drůbežích, rybích, mlýnských a pekárenských a 70% u ostatních výrobků spolu s velkým zájmem výrobců potravin o udělení certifikátu zajišťuje českým zemědělcům i do budoucna možnost odbytu jejich

produkce.“²⁰ Výrok ministra zemědělství ČR (zvoleného pro rok 2003), Ing. Jaroslava Palase

Českému zemědělství se podařilo, významně snížit celkovou ztrátu o 2,4 miliardy korun oproti roku 2002. V roce 2003 souhrnná ztráta zemědělství ČR činila 1,1 miliard korun. Bez dotací by zemědělské podniky hospodařily se ztrátou. Zrychlil se růst HDP o 0,9% na 2,9%, klesla míra inflace na 0,1% a zpevnil se kurz koruny. V tomto roce dosáhla také nezaměstnanost svého maxima v historii českého státu a to 10,3%.

Souhrnný hospodářský výsledek představuje roční ztrátu ve výši 1,084 miliard korun. Průměrná měsíční nominální mzda v celém národním hospodářství ČR dosáhla 16 917 Kč. V zemědělství je odměňování stále na bodu mrazu a to jak ve srovnání s průmyslem, tak i národním hospodářstvím. Průměrná mzda v roce 2003 v zemědělství činila 11 762 Kč. K makroekonomickým rysům v roce 2003 patřila velmi nízká inflace, jež byla měřena meziročním indexem spotřebitelských cen. V tomto roce znatelně oslabila koruna vůči euru a to o 3,3%, což pomohlo zlepšit výsledky vývozu do EU. Státní rozpočet se v roce 2003 projevil vysokým schodkem, více než 109 miliard korun. Ani nezaměstnanost nebyla příliš veselá, jelikož přetrvává stále vysoká. Hrubá zemědělská produkce dosáhla v tomto roce 67 227 milionů korun, poklesla o 7,6% oproti loňskému roku (roku 2002). Podle ukazatel HDP hospodářství ČR zrychlilo svoji dynamiku, tempo růstu byl o 2,9% (oproti roku 2002 vzrostlo o 0,9%). A ke stabilizaci hospodářství napomohla velmi nízká inflace 0,1% (nejnižší od roku 1989).

Rok 2004

Rok 2004 přinesl konečně úsměv na tváři a to díky velice příznivému počasí a rekordní sklizni rostlinné produkce. Je to také významný rok, rok vstupu ČR do EU. Díky příznivému počasí došlo k meziročnímu růstu hrubé zemědělské produkce o téměř 15%, u obilovin úroda stoupla o více než polovinu oproti předchozímu roku. Jsou zde obavy z nedostatku vlastní produkce hovězího masa. Vstup do EU má své kladné stránky při čerpání podpor a tím dosaženého hospodářského výsledku, zápor můžeme vidět v intervenčním nákupu obilovin. HDP vzrostl od předchozího roku o 194,5 miliard korun

²⁰ <http://eagri.cz/public/web/mze/zemedelstvi/publikace-a-dokumenty/zelene-zpravy/zelena-zprava-2003.html>

na 2 750,3 miliard korun. Meziroční nárůst hrubé zemědělské produkce ve stálých cenách od roku 1989 vzrostl o 14,9%. roce 2004 průměrná měsíční nominální mzda v zemědělství činila 12 930 Kč, její meziroční nárůst byl o 9,9%. U národního hospodářství mzda činila 18 035 Kč s meziročním nárůstem 6,6% a v průmyslu byly mzdy 17 490 Kč a meziroční nárůst činil 7,3%. Je vidět že v tomto roce nárůst mezd v zemědělství byl vyšší než u národního hospodářství a průmyslu.

Rok 2005

Tento rok lze považovat za úspěšný, vstup do EU přinesl zlepšení ekonomických výsledků našeho zemědělství. Snížilo se zadlužení zemědělství a zvýšila se úroveň odměn za práci. ČR se přiblížila vyspělým zemím EU a tím se změnila pozice zemědělství v národním hospodářství. Ke snížení salda na 6 miliard korun vedla rozdílná tempa. Tempa podstatně vyšších přírůstků agrárního vývozu oproti dovozu. I pro tento rok lze říci, že nám počasí přálo. U většiny plodin byly nadprůměrné výnosy. Ceny vstupů stouply o 4,6% a ceny za které prvovýrobci prodávali, se meziročně snížily o 9,2%. Naše zemědělství poslední dva roky (2004 a 2005) vykazuje kladný hospodářský výsledek. Rok 2005 nebyl tak úspěšný jako rok předešlý, ale i tak byly v tomto roce vidět značné posuny vpřed. Ekonomika ČR se v roce 2005 pohybovala v nízkoinflačním prostředí. Průměrná míra inflace vyjádřená indexem spotřebitelských cen a byla 1,9%. V roce 2005 se hrubá zemědělská produkce meziročně snížila o 4,8%, podíl na tom nesly zhoršené výsledky rostlinné výroby, menší sklizeň ovoce, obilovin a olejnin. Tento rok se vyznačoval poklesem cen u rostlinných výrobků a to díky zásob ze sklizně roku 2004. Ve srovnání s předchozím rokem, v roce 2005 došlo ke zmírnění růstu cen vstupů do zemědělství. Nárůst cen byl oproti předešlému roku jen o 4%. Průměrná nominální mzda v národním hospodářství v roce 2005 dosáhla 19 030 Kč, mzda v průmyslu byla 18 326 Kč a v zemědělství činila pouze 13 635 Kč.

Rok 2006

Tento rok příznivě působil na podnikatelský duchod zemědělství. Ceny zemědělských výrobců rostly rychleji než ceny vstupů, bylo zapotřebí zlepšení, které přišlo ve formě meziročního růstu podpor zemědělství a to více než o 16%. Na podnikatelský duchod příznivě působil také růst cen zemědělských výrobců a to o 2,2% a meziroční růst cen

vstupů do zemědělství, jde o 1,6%. Na HDP mělo zemědělství podíl ve výši 2% a na celkové nezaměstnanosti 3,05%. Je zde vidět přiblížení nízkým úrovním k nejnávštějnějším zemím EU. Jestliže je produktivita práce v zemědělství nižší, než průměr národního hospodářství, způsobuje nižší úroveň mezd v zemědělství, než je celonárodní průměr. Nominální mzda v zemědělství vzrostla o 6,4%, u průmyslu meziročně vzrostla o 6,6%. ČR v roce 2006 pokryla importy svými exporty a to ze 70,6%. Tempo HDP bylo ve výši 6,1%. Přínos zahraničního obchodu byl v tomto roce poněkud slabší. Šlo o malou dynamiku vývozu, která jen o málo převyšovala růst dovozu. V ČR se projevují efekty přílivu přímých zahraničních investic a to počtem firem se zahraniční kontrolou. Počet těchto firem neustále stoupá. Index cen vstupů se meziročně zvýšil o 1,6%. Ceny výrobků a služeb běžně spotřebovávaných v zemědělství ovšem vzrostly o 1,7%. V roce 2006 byly způsobeny škody povodněmi, za které zemědělci dostali dotaci 95 717 tis. Kč.

Rok 2007

Tento rok, byl rok velkých změn. Bylo vidět jak je zemědělství celkově provázané a různé vlivy hýbají cenami v Evropě i u nás. I přesto že některé ceny zemědělských surovin v roce 2007 klesají, jsou přesto na vyšších hodnotách než na počátku roku 2006. S přibývajícím počtem lidí na planetě se zvyšují i nároky na spotřebu potravin a je nutné přizpůsobit jednotlivé zemědělské politiky.

„Naše zemědělství prokázalo, že dokáže velmi rychle a efektivně reagovat na příležitosti, které mu tento vývoj dává.

Chystaná reforma českého zemědělství na všechny aktuální výzvy, které před zemědělstvím stojí, reaguje. Vytváří prostor pro svobodné zemědělské podnikání a zvýšení produkce tam, kde je to možné, a na druhé straně dává pro tento rozvoj pevná pravidla. Její hlavní cíle se dají shrnout do čtyř oblastí: 1. kvalita života na venkově, 2. konkurenceschopnost zemědělských podniků a odstranění byrokratických bariér pro jejich produkci, 3. důraz na vlastnická práva k půdě a péči o krajinu a 4. aktivní vystupování České republiky v Bruselu, kde se pravidla pro naše zemědělství formují. To vše dává předpoklady

pro úspěšnou budoucnost zemědělství a potravinářství.“²¹ Tvrdil ministr zemědělství ČR (zvolený pro rok 2007), Mgr. Petr Gandalovič.

Agrární vývoz vzrostl oproti roku 2006 o 23,7% a dovoz poklesl ve srovnání stejného roku o 11,2%. Produkce v českém zemědělství vzrostla v porovnání s okolními zeměmi o 15,6%. České zemědělství se pomalu mění ze ztrátového na rozvíjející se a ziskovou součást našeho hospodářství. Je ovšem nutné aby naše hospodaření nemělo vliv na kvalitu životního prostředí. V roce 2007 vzrostlo tempo růstu HDP o rekordních 6,5%. Hlavním zdrojem vzrůstu HDP bylo zvýšení HPD (hrubé přidané hodnoty) a to o 6,4%. Za zvýšení HPD mohlo zvýšení zaměstnanosti a růstem produktivity práce. V roce 2007 se meziročně zvýšil celkový průměrný index cen vstupů do zemědělství o 5,9%. Průměrný meziroční nárůst cen vstupů do zemědělství v daném roce nekopíroval průměrný meziroční nárůst cen zemědělských výrobců, jež byl 16,8%. Došlo k výraznému uzavírání cenových nůžek mezi oběma ukazateli a další stupňování tempa cen vstupů, můžeme očekávat i v roce 2008.

Rok 2008

„V době ekonomické krize, která už v první polovině letošního roku ukázala svoji hloubku a zasáhla resort zemědělství plnou silou. Největší problémy dosud zaznamenal sektor mléka, který se ocitl ve velmi složité situaci. Velké potíže vnímám ale i z dalších odvětví zemědělské výroby a dnes už je jasné, že právě resort zemědělství patřil na přelomu roku 2008 a 2009 k nejvíce zasaženým. Přesto jsem přesvědčen, že je možné navázat na řadu pozitivních kroků.“²² Tvrdil Ministr zemědělství ČR (zvolený pro rok 2008), Ing. Jakub Šebesta

Rok 2008 ustál několik výkyvů, které spočívaly v prudkosti a intenzitě tempa růstu české ekonomiky. V tomto roce dozníval vývoj z druhé poloviny roku 2007, v němž došlo ke zvolnění růstu HDP. Ovšem během roku 2008 se výkon české ekonomiky začal zhoršovat a růst HDP tím postupně zpomaloval. Došlo ke změnám na poptávkové

²¹ <http://eagri.cz/public/web/mze/zemedelstvi/publikace-a-dokumenty/publikace-zemedelstvi/zemedelstvi-2007.html>

²² <http://eagri.cz/public/web/mze/zemedelstvi/publikace-a-dokumenty/publikace-zemedelstvi/zemedelstvi-2008.html>

i nabídkové straně ekonomiky a na HDP měl vliv právě přesun poptávky. Došlo také k protisměrným změnám cenových hladin vnitřního i zahraničního trhu. Míra inflace byla nejvyšší za posledních deset let a to 6,3%. Zahraniční obchod byl negativně ovlivněn, ceny vývozu klesaly rychleji než ceny dovozu. Meziroční pokles zisku zemědělství ve srovnání s rokem 2007 je 28,9%, také byl pokles zemědělské produkce (opět ve srovnání s rokem 2007) o 2,4%. Celkově dosažený hospodářský výsledek za rok 2008 lze zhodnotit jako příznivý. Povětrnostní podmínky během roku se na území České republiky vyznačovaly řadou výkyvů, které významně poznamenaly porosty polních plodin.

Rok 2009

I přesto, že jsme byly poznamenáni hospodářskou krizí, naše zemědělství zůstalo jedním z odvětví hospodářství, které se pohybovalo stále v kladných číslech. Zisk hospodářství za rok 2009 činil 3,17 miliard korun a to i přesto, že ekonomickou krizí a poklesem výkupních cen některých komodit (především mléka) byly ovlivněny výsledky hospodaření. Ministerstvo zemědělství se snaží zmírnit negativní dopady ekonomické krize za zemědělský sektor. Průměrná míra inflace. Z hlediska ekonomického růstu byl rok 2009 nejhorší od roku 1995. Rok 2009 byl poznamenán vývojem celosvětového hospodářského útlumu a naplno je projevily známky hospodářského poklesu. To můžeme vidět na čtvrtletním objemu HDP, které bylo meziročně stále nižší. Klesala výkonnost základních odvětví a to zejména ve zpracovatelském průmyslu. Byl zaznamenán pokles hrubé tvorby zásob i hrubé tvorby fixního kapitálu (jde o stranu výdajovou). Ceny zemědělských výrobců byly za celý rok 2009 nižší o 16,2%. Index cen vstupů do zemědělství (dodávek výrobků a služeb) se v roce 2009 meziročně snížil o 7,4%. Ceny výrobků a služeb spotřebovaných v zemědělství se snížily o 8,4% a ceny již zmiňovaných výrobků a služeb ale přispívajících do zemědělských investic se naopak meziročně zvýšili o 2,4%. Za snížení vstupů do zemědělství mohlo snížení ceny krmiv, jejich ceny poklesli skoro o 20%.

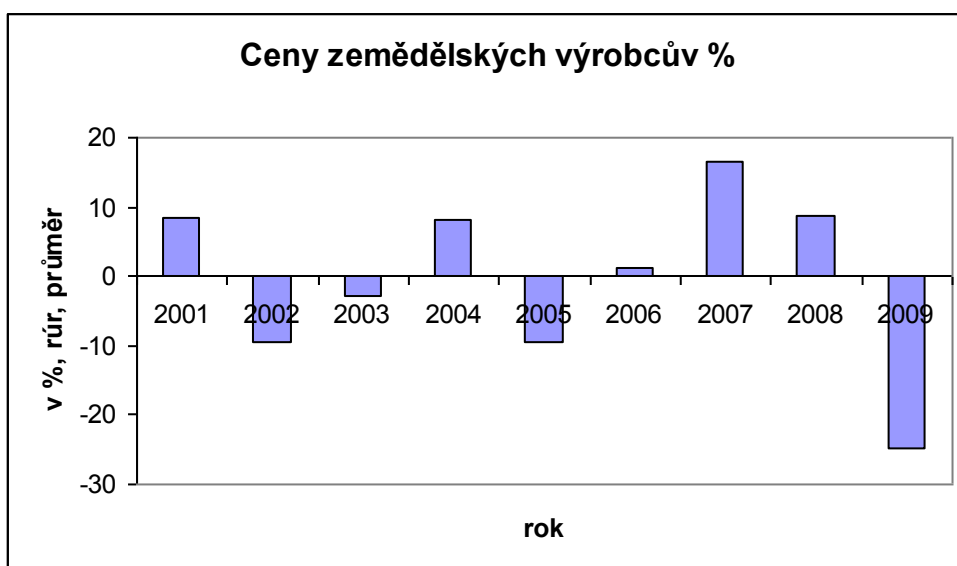
2.1.2 Ceny a tržby zemědělských výrobců

V následující tabulce je vývoj inflace u zemědělských výrobců v letech 2001 – 2009. Jedná se o meziroční přírůstky, či úbytky. S meziročním zvýšením či snížením inflace se měnily i ceny zemědělských výrobců. Klesala-li meziroční míra inflace, poklesly i ceny v zemědělství. Což pro konečného spotřebitele mohlo znamenat i značné snížení ceny vybraných výrobků. A naopak při zvýšení meziroční inflace, docházelo i ke zvýšení ceny vybraných výrobků.

Název tabulky č. 6: Ceny zemědělských výrobců v %

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
V %, r/r, průměr	8,4	-9,5	-2,9	8,1	-9,4	1,1	16,5	8,8	-24,8

Zdroj: <http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/analyzy-statistiky/hlavni-makroekonomicke-ukazatele-cr/1000431/49089/#TOP%23TOP>

Zdroj: <http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/analyzy-statistiky/hlavni-makroekonomicke-ukazatele-cr/1000431/49089/#TOP%23TOP>

„Údaj vyjadřuje procentní změnu průměrné cenové hladiny za dvanáct měsíců roku proti průměrné cenové hladině dvanácti měsíců předchozího roku. Tyto průměry jsou počítány

od roku 2007 (zpětně za roky 2005 a 2006) z indexů cen s cenovým základem průměr roku 2005 = 100²³

Název tabulky č. 7: Tržby v zemědělství

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
V %, r/r, reálně	-1,6	2,5	-5,5	0,0	8,0	-3,7	-6,6	-3,8	11,7

Zdroj: <http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/analyzy-statistiky/hlavni-makroekonomicke-ukazatele-cr/1000431/49089/#TOP%23TOP>

V předchozí tabulce vidíme průměrný meziroční nárůst tržeb v zemědělství za období od roku 2001 do roku 2009. Podle tržeb se dá říci, jak moc byl úspěšný který rok. Ve sledovaném období tržby nejvíce poklesly v roce 2007 o -6,6%. Naopak největší nárůst byl v roce 2009 a to o 11,7%. Na vývoj tržeb v zemědělství má velký vliv počasí, které v některých letech úrodě moc nepřálo. Dalším ovlivňujícím faktorem je veliká konkurence. Čeští zemědělci často svoje ceny za výrobky snižují na hranici ziskovosti, jelikož se do ČR dováží spousta levnějších zemědělských výrobků ze zahraničí.

2.2 Ceny průmyslových výrobců²⁴

Právě údaj cen průmyslových výrobců slouží jako poskytovatel rychlé informace o pohybu hospodářského cyklu a také slouží jako deflátor. Vykazované cenou jsou sjednávány mezi dodavatelem a odběratelem v tuzemsku bez DPH a spotřební daně. Z vykázaných cen se na stálých vahách počítá index cen průmyslových výrobců. Index cen průmyslových výrobců měří průměrný cenový vývoj všech průmyslových výrobků, které jsou vyrobené na českém trhu.

²³ <http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/analyzy-statistiky/hlavni-makroekonomicke-ukazatele-cr/1000431/49089/#TOP%23TOP>

²⁴ <http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/analyzy-statistiky/hlavni-makroekonomicke-ukazatele-cr/1000431/49089/#TOP%23TOP>

2.2.1 Podrobné zpracování průmyslu 2001 – 2009²⁵

Rok 2001

V tomto roce ekonomika rostla nejrychleji za posledních pět let. Nárůst byl zaznamenán i u HDP, který meziročně vzrostl o 3,6%. Byl zaznamenán pokles tempa růstu ekonomiky na 2%. Růst české ekonomiky byl dosažen při ochlazení světové ekonomiky. Zmíněným ochlazením je míněn útok z 11. září na USA. I když nárůst vývozu i dovozu pokračoval, byl o něco nižší. Na nabídkové straně ekonomiky se nezadržitelně rozvíjel průmysl. Růst průmyslu měřený indexem průmyslové produkce činil 6,8%. Při oslabení vnější poptávky a sílící české koruně došlo ke zpomalení exportu. Při mírném růstu zaměstnanosti, produktivita práce z tržeb rostla o dost rychleji než reálná mzda. Na začátku daného roku míra nezaměstnanosti klesla na 8,1% a ke konci roku narůstala na 8,9%, průměrně tedy míra nezaměstnanosti dosáhla 8,5%. Došlo také ke zvýšení nominální měsíční mzdy o 8% a reálná mzda vzrostla o 3,2%. V průmyslu se nominální mzda zvýšila o 7,1% a průměrná měsíční mzda byla 14 542 korun. Vzrostl růst rentability vlastního kapitálu v průmyslu z předchozího roku 2000 z 5,21% na 6,21% v roce 2001. Ve struktuře výnosů, došlo k poklesu podílu přidané hodnoty v průmyslu na 21,8%. Hospodářský výsledek před zdaněním (včetně nákladových úroků) v průmyslu vzrostl o 6,4%. Pokračující růst produkce a tržeb se příznivě projevil ve finanční situaci podniků.

Rok 2002

I v tomto roce pokračoval růst české ekonomiky trochu pomaleji. HDP meziročně vzrostl o 2%. Za zpomalení růstu ekonomiky mohlo rychlé posilování kurzu koruny, rozsáhlé povodně a různé mimořádné vlivy. Ve prospěch koruny působil hlavně pokračující příliv přímých zahraničních investic, obrat na euro-dolarovém trhu a blížící se vstup ČR do EU. Silný devizový kurz, tlumil v cenovém vývoji stoupající ceny energetických surovin a jejich prostřednictvím i růst inflace. Průměrná míra inflace se dostala na historickou hodnotu 1,8% a tato hodnota byla nižší i než v Eurozóně. Meziroční růst průmyslové produkce zpomalil (jde o nabídkovou stranu ekonomiky) z předešlého roku z 6,5% na 4,8%. Průmysl si svou růstovou dynamiku udržoval po celý rok. Výkonnost podniků pokračovala pod zahraniční kontrolou. HV odvětví zaznamenal meziroční růst o 16,3%.

²⁵ www.mpo.cz

Míra inflace poklesla a nad úrovní by měla být jen o 1%. Průmysl úspěšně odolával zvýšené konkurenci na zahraničních trzích a díky podnikům se zahraniční kontrolou si udržel solidní úroveň. Nízká inflace příznivě působí na růst spotřeby domácností, což by mělo vést k udržení růstové tendence tržeb u maloobchodu a to o 3%. Když HDP meziročně vzrostl o 2%, růst ekonomiky zpomalil. Celková průmyslová produkce zpomalila z předchozího roku z 6,5% na 4,8% v roce 2002. Na nejnižší hodnotu se dostal růst spotřebitelských cen. V roce 2002 ceny průmyslových výrobců klesaly a peněžní zásoba zpomalovala. Přidaná hodnota v průmyslu meziročně poklesla o 0,8%. Průmyslová produkce meziročně vzrostla o 4,8% a tržby z průmyslové činnosti se zvýšily o 3,4%. Ve zpracovatelském průmyslu došlo k navýšení produkce o 5,4% a tržby se zvýšily o 4,1%. Vlastní kapitál v průmyslu meziročně vzrostl o 5,1%. V roce 2002 došlo k poklesu u obrátu v zahraničním obchodě a to o 2,9% a za to mohl posilující kurz české koruny. Snížil se celkový vývoz i dovoz

Rok 2003

Růstová tendence české ekonomiky pokračovala, HDP meziročně vzrostl o 2,9%, což je o 0,9% více než v roce 2002. Tento výsledek překonal tempa ekonomické aktivity ve většině vyspělých zemích. Stav světové ekonomiky se postupně zlepšoval. Určité zpomalení se projevilo u spotřeby domácností, ta v minulém roce v rámci poptávky rostla nejrychleji a to o 5,5%. Za vyšší sklon ve spotřebě mohla nízká inflace, která na konci roku dosáhla 0,1%. I přes slabou zahraniční poptávku, meziroční růst obrátu dosáhl výrazné výše a rychlejšího růstu hodnoty vývozu před dovozem. Průmyslová produkce (na straně nabídkové) v průběhu roku neustále rostla a tím svůj meziroční růst zrychlila na 5,8%. Tento výsledek byl založen na růstu produktivity práce, růst činil 8,9%. Z hlediska průmyslových seskupení se zrychlil růst výroby energie a meziproductů. Zpracovatelský průmysl posiloval s vysokým přílivem zahraničního kapitálu. Celková nezaměstnanost poklesla a míra nezaměstnanosti byla 9,9%. Index průmyslové produkce v roce 2003 činil 5,8%. V tomto roce pokračoval trend hospodářského růstu. Růst vývozu zboží a služeb zrychlil na 6,7% a růst dovozu se zrychlil na 7,6%. Průměrná měsíční nominální mzda zaměstnanců v ekonomickém sektoru vzrostla o 6,8% na 16 917 korun a reálně o 6,7%. Souhrnná produktivita práce v roce 2003 vzrostla o 3,6% a zaostávala za růstem reálných mezd, které měly zaměstnanci v národním hospodářství. Spotřebitelské ceny se dostaly do pásma deflace. Ceny průmyslových výrobců se držely pod úrovní předchozího roku.

Dalo by se říci, že průmysl je rozhodující nositel ekonomické aktivity a je součástí hospodářského růstu. Charakterizuje ho dominantní podíl na vývozu zboží a růstu produktivity práce. V tomto roce byla slabší zahraniční poptávka, která také dopomohla vyšší dynamice našeho průmyslu. Zahraniční poptávka v roce 2003 poklesla z 15,7% na 8,8%. Produkce byla dosti kvalitativní na technologické úrovni a s vyšší produktivitou práce. Indexem cen průmyslových výrobců byl naměřen růst produktivity práce o 8,9% vůči reálným mzdám. Průměrná nominální mzda se zvýšila o 5,7% a reálná o 5,6%. Souhrnné výsledky za průmysl v roce 2003 se odrazily do zvýšení přidané hodnoty a to ve výši 7%.

Rok 2004

Hospodářské výsledky roku 2004 byly velmi pozitivní. Růst ekonomiky se zvýšil na 4%, což je nejvýše za posledních osm let. Byl také předstihnut růst vývozu před dovozem. Vstup do EU byl příznivý pro růst obratu zahraničního obchodu. Cenová hladina meziročně vzrostla o 2,8% ale výraznější nápor se neprojevil. Vysoký kurz koruny tlumil dopad vysokých cen energetických surovin a kovů na světových trzích. V roce 2003 došlo také ke zrychlení vývozu zboží a služeb ve stálých cenách na 20,9% a dovoz na 18,5%. Tyto dosažené výsledky odráží rostoucí konkurenceschopnost tuzemské produkce. Vezmeme-li v potaz nabídkovou stranu průmyslové produkce, její nárůst zrychlil na 9,9%, již čtvrtým rokem dosahuje vysokého růstu. Růst produktivity byl 10,3% a tak velmi převýšil růst reálných mezd, které se pohybují kolem 1,1%, což mělo dopad u jednotkových mzdových nákladů. Díky produktivitě práce, která meziročně vzrostla o 4,2% rostl i hrubý domácí produkt. Míra inflace pokračovala v růstu až na 2,8%. Průmyslová produkce u průmyslu meziročně vzrostla o 14,9%. Příznivé působení na celkových tržbách měla vysoká výkonnost soukromých podniků pod zahraniční kontrolou. Výkonnost zpracovatelského průmyslu byla ovlivněna podniky pod zahraniční kontrolou a tržby v průmyslové produkci vzrostly o 10,8%. Produktivita práce vzrostla o 10,4% a nominální mzda meziročně vzrostla o 6,9%.

Rok 2005

I v tomto roce byly příznivé ekonomické tendence a tím hlavním bodem růst HDP na 6%. Tento procentní výsledek je nejlepší v historii samostatné České republiky. V roce 2005

se naše ekonomika se řadila mezi nejrychleji rostoucí ekonomiky a to díky tomu že HDP na jednoho obyvatele ČR dosáhl 73%. Hlavním zdrojem české ekonomiky se stal zahraniční obchod. Tempo obratu sice zpomalilo, ale zároveň se zvýšil náskok růstu vývozu před dovozem. Vývoz se pohyboval o 11,1% a výše dovozu vzrostla o 4,8%. Na zlepšení salda obchodní bilance měl zásluhu obchod s vyspělými tržními ekonomikami. Vývoj míry inflace svědčí o nízké úrovni cenové hladiny. Průmyslová produkce neustále rostla, i když v roce 2005 zpomalila na 5,7%. Růst cen průmyslových výrobců zeslabila skoro na polovinu, průměrně meziročně klesla na 3%. Kdežto ceny zemědělských výrobců se držely pod hladinou 9,2% a to díky poklesu cen rostlinných výrobků. Celkové náklady rostly rychleji o 9% než celkové výnosy, které vzrostly o 8,5%. Tržby předstihly růst produkce, jelikož se tržby zvýšily o 8,1%. Což je oproti roku 2004 mírný pokles, jehož tržby vzrostli o 9,9%. Růst tržeb a stagnace zaměstnanosti se ukázal vysoký růst produktivity práce o 8,2% (nejvíce vzrostla energetická sekce). Nominální mzda rostla pomaleji a v průmyslu se meziročně zvýšila o 4,6% a reálná mzda průmyslu se zvýšila o 2,6%. Pokles jednotlivých mzdových nákladů byl projevem růstu produktivity práce, jež předstihuje nárůst nominálních mezd a cen průmyslových výrobců. Finanční ukazatele se díky růstu produkce a exportu meziročně zlepšily.

Rok 2006

V tomto roce si naše ekonomika udržela rekordní tempo růstu HDP a to díky zvýšení ekonomického výkonu o 6,1%. Česká ekonomika se zařadila svojí dynamikou k nejrychleji rostoucím zemím v Evropě. V roce 2006 se podíl vývozu zboží zvýšil na 66,9%. Oproti roku 2005 se vývoz zvýšil o 4%. I o dovozu můžeme hovořit jako o zvýšení z předchozího roku z 61,6% na 65,5%. Na zvýšení hospodářského růstu se značně podílela domácí poptávka. V zahraničním obchodě stále pokračovala tendence rychlejšího růstu vývozu zboží a služeb před dovozem. Na nabídkové straně ekonomiky, hrubá přidaná hodnota (reálná) meziročně vzrostla o 6,4%. Její rychlejší dynamika před HDP byla ovlivněna vyšší dotací na produkty, která činila 3,8%, před daní z produktu, která činila méně, jen 3,3%. Růst průmyslu 12,7%, přispěl ke zvýšení HDP. Růst průmyslové produkce zrychlil na 9,7% a překonal tím dosavadní nárůst. Míra inflace se dostala na 2,5% a její hlavní zdroj byly administrativně stanovené ceny, ovlivněné vnitřními a vnějšími nákladovými tlaky. Hrubý zisk průmyslu vzrostl o 28,2%.

Hlavními činiteli růstu HDP, byly podniky pod zahraniční kontrolou a podíl celkových tržeb průmyslu dosáhl 60%. Zvýšení tržeb bylo o 10,3%, což je značný předstih před zvyšováním produkce. Zde je vidět zvýšení konkurence schopnosti. Index průmyslové produkce celkem za rok 2006 činil 9,7%. Finanční výsledky průmyslových podniků zaznamenaly v daném roce podstatné zlepšení.

Rok 2007

I v tomto roce probíhala silná ekonomická aktivita. Výkon ekonomiky vyjádřený HDP se meziročně reálně zvýšil o 6,5% což je rekordní dosah. Díky rychlé dynamice se ČR dostala na úroveň nejrychleji rostoucím zemím v Evropě. Vezmeme-li v potaz vnitřní podmínky české ekonomiky, tak nízká inflace byla jen na počátku roku a v prosinci se vyšplhala až na 5,4%. Reálný vývoz zboží a služeb dosáhl 14,5% a předstihl růst dovozu, který činí 13,7%. Převaha vývozu nad dovozem dospěla k rekordnímu přebytku obchodní bilance, který činil 85 miliard korun (v běžných cenách). Což je více než dvojnásobně od roku 2006. Velká část průmyslové produkce byla v předchozím roce orientována hlavně na export. Reálná mzda v průmyslu se meziročně zvýšila o 4,5% a produktivita práce vzrostla o 6,6%. Je tu i nepříznivý fakt, že ve druhé půlce roku zpomalil růst zaměstnanosti. V roce 2007 tržby na vnitřním trhu meziročně vzrostly o neuvěřitelných 7,7%. Tržby v průmyslu rostou již devět let, ale v roce 2007 byly nejvyšší. V daném roce nominální mzda činila 7,1% a reálná mzda byla 4,2%. Ve struktuře HDP se podíl průmyslu zvýšil na 32%. V roce 2007 meziročně vzrostly ceny průmyslových výrobců na 5,2%. Byl to nejvyšší růst průmyslových výrobců za poslední tři roky. Tržby se v roce 2007 zvýšily o 9,3%, což svědčí o zvyšování konkurenceschopnosti (širší uplatnění na domácím i zahraničním trhu). Došlo také ke zvýšení nominální mzdy z 6% na 7,4%.

Rok 2008

V tomto roce se ČR nevyhnula dramatickému vývoji globální ekonomiky. Došlo k výraznému poklesu poptávky a trh orientovaný na export byl značně poznamenán. HDP v ČR meziročně vzrostl o 3,1%. Ekonomika ČR byla v roce 2008 v dobré kondici, i když došlo k postupnému oslabení dynamiky růstu. Za tento jev mohlo působení hospodářského cyklu, nižší tempo spotřeby domácností, růst cen surovin a rychlé posilování kurzu české

koruny. V roce 2007 byl hlavním zdrojem hospodářského růstu zpracovatelský průmysl, ale v roce 2008 neobhájil své postavení. Meziroční tempo růstu zpomalilo na 0,4% právě průmyslová produkce, i když ve čtvrtém čtvrtletí poklesla téměř o čtvrtinu. Celková zaměstnanost v průmyslu se snížila o 0,1% a produktivita práce se udržela na úrovni předchozího roku, růst byl tedy opět 0,2%. Stále byl předstih vývozu zboží a služeb před dovozem. Podíl HPH se v průmyslu snížil na 31,4%. Míra inflace neustále a plynule stoupala až k hodnotě 6,3% (tohoto procenta dosáhla v prosinci). Vysoké ceny komodit ve světě se po celý rok odrážely v cenách průmyslových výrobců. Meziroční tempo růstu v průmyslové produkci se snížilo na 0,4% a došlo také ke zpomalení ekonomik na území EU. V roce 2008 se tržby průmyslových podniků zvýšily o 0,1%. Pokles energetické náročnosti průmyslu souvisí se zaváděním nových technologií, úspor, inovací, ekonomických oživení, atd. Naopak růst bývá spojen s plýtváním a hospodářským útlumem. Průmyslová produkce oproti ČR, rostla rychleji v Polsku a na Slovensku, naopak pokles byl zaznamenán v Maďarsku. Průměrná nominální mzda vzrostla oproti roku 2007 ze 7,4% na 8,2% v roce 2008 a index cen výrobců oproti předchozímu roku vzrostl o 0,3, na 3,5%.

Rok 2009

Meziroční pokles ekonomického výkonu trval celý rok. Došlo ke stabilizaci, nejprve zpomalováním propadu zahraničního obchodu a průmyslu a pak došlo k obnovení jejich růstu. Dokonce mírně vzrostl HDP. Recese světové ekonomiky se projevila slabou poptávkou a poklesem cen skoro všech komodit. Míra inflace činila 1%, což je druhá nejnižší hodnota od roku 1989. Hospodářská situace velice zpomalila trh práce, což bylo velmi nepříjemné a míra nezaměstnanosti se dostala až na hranici 9,2%. Došlo tedy ke zvýšení od předchozího roku. Meziroční snížení výkonnosti průmyslu pokleslo o 13,4% a to v první polovině roku a v té druhé došlo k pomalému nárůstu. V roce 2009 došlo k nepříznivému globálnímu hospodářskému vývoji, kde došlo k útlumu poptávky. Tato situace dopadla na českou ekonomiku již v roce 2008 a přetrvávala až do roku 2009. HDP v roce 2009 poklesl meziročně a reálně o 4,1%. Je to velký obrat, jelikož v předchozím roce byl zaznamenán ještě nárůst a to o 2,3%. HDP na nabídkové straně poklesla o 4,4% a slabá poptávka postihla především zpracovatelský průmysl, jehož HDP se meziročně snížilo o 14,7%. Zpomalil se růst mezd a v podnikatelské sféře průměrná mzda během roku

stoupala z 22 328 korun na 22 992 korun. Je důležité se také zmínit o cenách zemědělských výrobců, které byly velmi nízké a stlačili tak i ceny potravin.

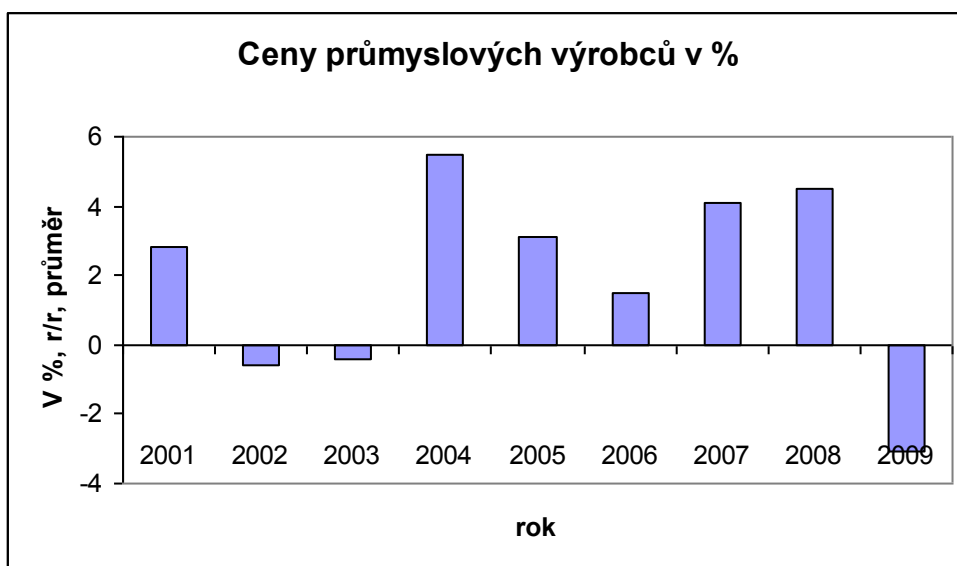
2.2.2 Ceny a tržby průmyslových výrobců

Tabulka s názvem ceny průmyslových výrobců v %, ukazuje vývoj meziroční míry inflace v daném období od roku 2001 do roku 2009. Meziroční pokles míry inflace byl jen ve třech letech v roce 2002, 2003 a 2009. Je tedy vidět že převládá nárůst inflace. Opět při zvýšení inflace docházelo ke zvýšení cen průmyslových výrobců a to mnohem častěji než u cen zemědělských výrobců.

Název tabulky č. 8: Ceny průmyslových výrobců v %

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
V %, r/r, průměr	2,8	-0,6	-0,4	5,5	3,1	1,5	4,1	4,5	-3,1

Zdroj: <http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/analyzy-statistiky/hlavni-makroekonomicke-ukazatele-cr/1000431/49089/#TOP%23TOP>

Zdroj: <http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/analyzy-statistiky/hlavni-makroekonomicke-ukazatele-cr/1000431/49089/#TOP%23TOP>

„Údaj vyjadřuje procentní změnu průměrné cenové hladiny za dvanáct měsíců roku proti průměrné cenové hladině dvanácti měsíců předchozího roku. Jeho účelem je poskytovat rychlou informaci o pohybu hospodářského cyklu a sloužit jako deflátor.“²⁶

Název tabulky č. 9: Tržby průmyslu

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
V %, r/r, reálně	11,4	1,8	1,2	16,1	6,9	8,5	14,1	-0,3	-15,9

Zdroj: <http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/analyzy-statistiky/hlavni-makroekonomicke-ukazatele-cr/1000431/49089/#TOP%23TOP>

Meziroční nárůst tržeb v průmyslu se pohyboval v dosti vysokých procentech, což svědčí o dobrých letech hospodaření v naší ekonomice. Jen ve dvou letech ve sledovaném období se tržby snížily. V roce 2008 jen o –0,3%, kdežto v roce 2009 se tržby průmyslu propadly o –15,9%. Tržby v průmyslu jsou ovlivněny především cenou ropy, energií a surovin. Tyto tři ukazatele výrazně ovlivňují ceny i tržby průmyslových výrobců. Neméně významným vlivem je i patřičná konkurence, která ovlivňuje množství prodaných výrobků. U některého dovezeného zboží můžou být provozní náklady nižší než v ČR a tím i cena, která se dostane ke konečnému spotřebiteli. Toto může být jedna z příčin snížení tržeb v průmyslu.

²⁶ <http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/analyzy-statistiky/hlavni-makroekonomicke-ukazatele-cr/1000431/49089/#TOP%23TOP>

3 Komparace

Bližší informace o CPI, PPI a cenách zemědělských výrobců jsou již v kapitole Cenové indexy.

Porovnání výpočtu průmyslového a zemědělského indexu

Shodnost:

- měří výstupy odvětví průmyslu a odvětví zemědělství
- jsou zjišťovány měsíčně
- zvýšení (snížení) cenové hladiny daných cen ve srovnání hladiny stejného období předchozího roku.
- indexy jsou počítány na základě Laspeyresova vzorce

Odlišnost:

- index průmyslových výrobců je počítán na základě bazických indexů
- index zemědělských výrobců je počítán na základě prostého aritmetického průměru

Porovnání CPI, PPI a cen zemědělských výrobců

Shodnost:

- výpočet podle Laspeyresova vzorce
- měří náklady tržního koše, ať celého, nebo jen jeho části

Odlišnost:

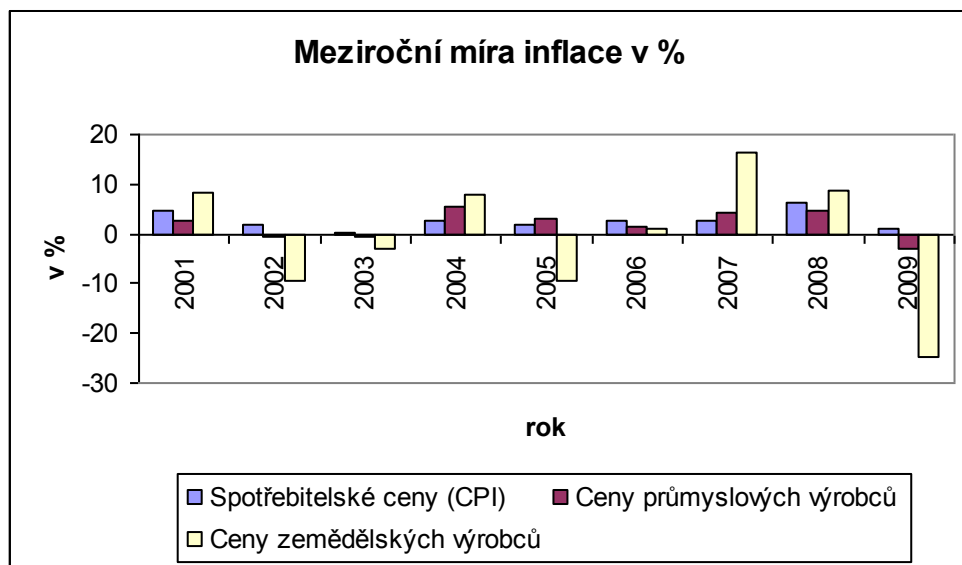
- CPI počítá s cenami v celém spotřebním koši na rozdíl od PPI a cen zemědělských výrobců, které počítají jen s danou částí spotřebního koše
- Meziroční míry inflace, v %

Název tabulky č. 10 : Meziroční míra inflace v %

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Za období	Průměr p.a.
Spotřebitelské ceny (CPI)	4,7	1,8	0,1	2,8	1,9	2,5	2,8	6,3	1,0	23,9	2,66
Ceny průmyslových výrobců	2,8	-0,6	-0,4	5,5	3,1	1,5	4,1	4,5	-3,1	17,4	1,93
Ceny zemědělských výrobců	8,4	-9,5	-2,9	8,1	-9,4	1,1	16,5	8,8	-24,8	-3,7	-0,41

Zdroj: <http://www.penize.cz/investice/88041-fenomen-inflace-riziko-pro-investice>

Tabulka je uváděna od roku 2001 – 2009. V druhém sloupečku zprava je součet procentních hodnot od roku 2001 do roku 2009. V prvním sloupečku zprava je vidět aritmetický průměr v již zmíněném období v předchozí větě.

Zdroj: <http://www.penize.cz/investice/88041-fenomen-inflace-riziko-pro-investice>

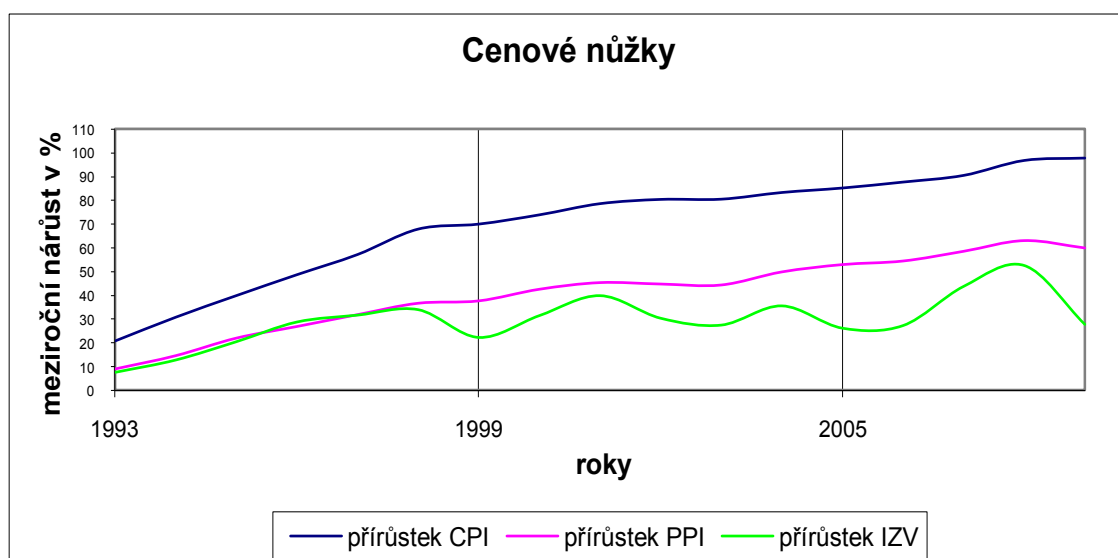
Z výše uvedené tabulky a grafu je vidět, jak meziroční míra inflace postihla CPI, PPI a ceny zemědělských výrobců v každém sledovaném roce i v průměru za celé období.

Míra inflace u CPI za období let 2001 – 2009 nikdy nepoklesla pod nulu. Je vidět, že nejnižší meziroční míra inflace v uvedeném období je v roce 2003, zvýšení bylo jen o jednu desetinu. Nejvyšší meziroční míra inflace byla naopak v roce 2008 a to 6,3%. Proto průměrná meziroční míra inflace za daných devět let byla kladná a činila 2,66%.

U ceny průmyslových výrobců meziroční míra inflace v % pod nulu poklesla ve třech letech. Týká se to roku 2002, 2003 a roku 2009. V roce 2009 hladina inflace poklesla o -3,1%, což je nejnižší procento za sledované období. Nejvyšší procento meziroční inflace bylo v roce 2004 a činilo 5,5%. Celková míra inflace za daných devět let u průmyslových výrobců byla nižší, než u CPI o 0,73%. Průměrná meziroční míra inflace byla jen 1,93%.

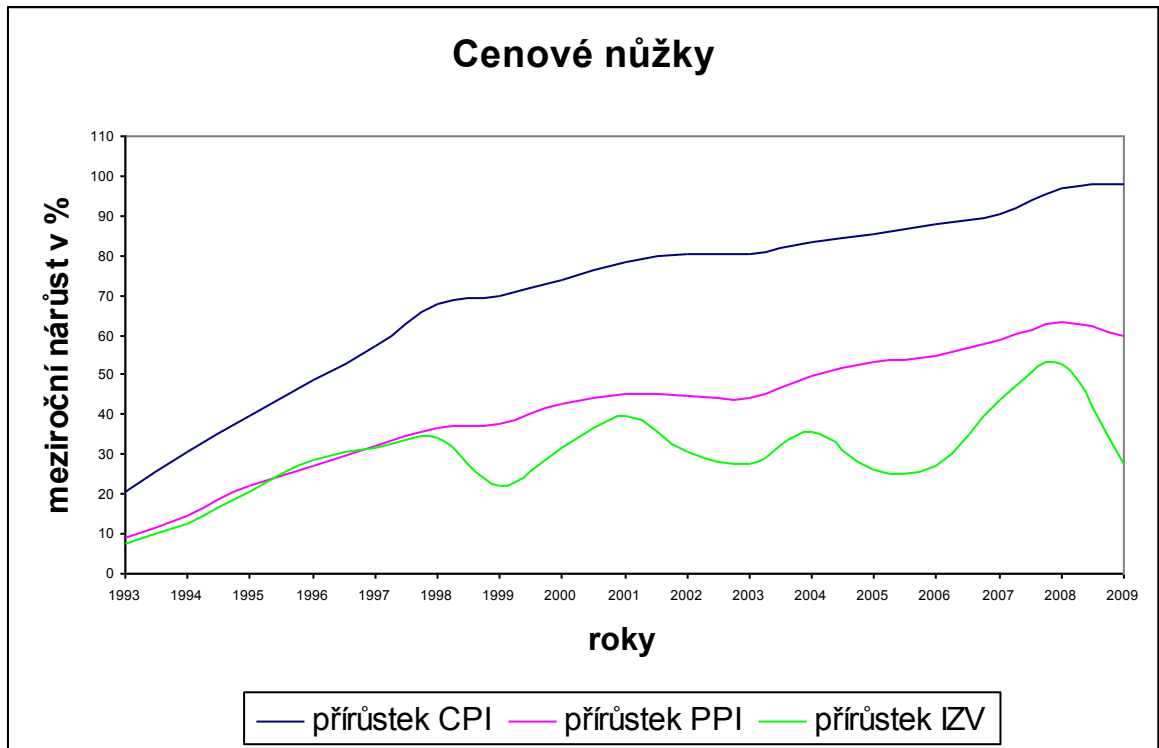
Ceny meziroční míry inflace v % u zemědělských výrobců v některých letech výrazně poklesly. Došlo k tomu ještě ve vysokých procentech. Jedná se o roky 2002, 2003, 2005, 2009 a průměr těchto let byl -11,65%. Což je dle mého názoru velké procento. Díky tomuto velkému propadu v procentech se i celková meziroční míra inflace zemědělských výrobců dostala do záporných čísel. Celkový průměr meziroční inflace zemědělských výrobců činila -0,41%. Nejvyšší nárůst inflace byl ve sledovaném období v roce 2007 a to 16,5% a nejvyšší vzestup záporné míry inflace byl -24,8%.

Meziroční míra inflace u zemědělských výrobců je záporná což svědčí o velmi nízké ceně surovin, za kterou zemědělství výrobci prodávali svoje výrobky. Za tuhle nízkou cenu nakupuje potravinářský průmysl, který má v průběhu daných let průměrnou meziroční míru inflace kladnou. Právě rozdílná míra inflace a cenové přírůstky průmyslu na spotřebním zboží jsou důkazem cenových nůžek. Konečný spotřebitel totiž za daný výrobek zaplatí více, než částku, za kterou byl výrobek vyroben. Za cenové nůžky mohou ceny vstupů do zemědělství, které jsou nižší než vstupy do průmyslu. Z těchto tabulek je dobře vidět jak se mezi cenami zemědělských výrobců, PPI a CPI rozevírají cenové nůžky.

Z vyobrazeného grafu je možno vidět značně se rozevírající cenové nůžky mezi indexem cen průmyslových a zemědělských výrobců. Od roku 1993 do roku 1998 se hodnoty u PPI

a IZV pohybují téměř stejným tempem plynule nahoru. Ovšem rok 1998 je zlomový a od tohoto roku se začínají rozevírat cenové nůžky. PPI nadále plynule narůstá, ale IZV značně klesá. V letech 2001, 2004 a 2008 dochází k růstu míry inflace u zemědělských výrobců, ovšem ani v jednom z roků se křivka IZV nedotkne hladiny PPI. Ať menší či větší rozdíl u těchto dvou indexů nám ukazuje již zmíněné cenové nůžky.

Zdroj: <http://www.penize.cz/investice/88041-fenomen-inflace-riziko-pro-investice>

Název tabulky č. 11: Ukazatele vývoje cenové hladiny v ČR

Vývoj cen inflace					
Ukazatel	Ceny zemědělských výrobců	Míra inflace	Ceny průmyslových výrobců	Ceny vývozu zboží	Ceny dovozu zboží
	%, r/r, průměr	%, r/r, průměr	%, r/r, průměr	%, r/r, průměr	%, r/r, průměr
1999	-11,7	2,1	1,0	-0,9	1,8
2000	9,2	3,9	4,9	6,3	12,0
2001	8,4	4,7	2,9	0,4	-1,5
2002	-9,5	1,8	-0,5	-6,7	-8,5
2003	-2,9	0,1	-0,3	0,9	-0,3
2004	8,1	2,8	5,7	3,7	1,6
2005	-9,4	1,9	3,0	-1,5	-0,5
2006	1,1	2,5	1,6	-1,2	0,3
2007	16,5	2,8	4,1	1,3	-1,0
2008	8,8	6,3	4,5	-4,6	-3,3

Zdroj: <http://www.mesec.cz/dane/ekonomika/pruvodce/inflace/>

Podrobné rozebrání míry inflace CPI, PPI a indexu cen zemědělských výrobců je již v předešlé tabulce a grafech. Tabulka vývoje cenové hladiny v ČR, shrnuje již zmíněné ceny zemědělských a průmyslových výrobců a ukazuje, jaká byla průměrná meziroční míra vývozu a dovozu zboží. Ceny vývozu a dovozu zboží jsou důležité, jelikož právě tyto ceny ovlivňují tržby u průmyslu i zemědělství. Čím nižší jsou ceny dováženého zboží, tím větší je konkurence pro podniky v ČR.

Závěr

Metoda práce: a) Heuristická – první část své práce jsem čerpala z odborné literatury, druhou část jsem tvořila s pomocí webových stránek ministerstva zemědělství, průmyslu a Českého statistického úřadu. Ve třetí kapitole je shrnut můj výzkum.

b) Metoda komparace – Ve své práci jsem prezentovala nadefinování pojmu inflace a její měření, představení cenových indexů a podrobné rozebrání zemědělství a Průmyslu za období od roku 2001 do roku 2009. Na základě těchto informací jsem zpracovala třetí kapitolu s názvem Komparace.

Zde jsem se zaměřila na shodnost a odlišnost CPI, PPI a indexu cen zemědělských výrobců. V čem jsou tyto indexy odlišné a naopak v čem se shodují. Z čeho jsou vypočítávány a jaký vzoreček uplatňujeme pro jejich výpočet. Došla jsem k závěru, že vzorečky u všech tří indexů vycházejí z Lasperyho indexu, který je stěžejním. Chceme-li vypočítat PPI, nebo index zemědělských výrobců, upravíme složení spotřebního koše (vybereme pouze určité výrobky).

Hlavní pozornost jsem věnovala rozevírajícím se cenovým nůžkám mezi indexem cen zemědělských a průmyslových výrobců. Za rozevírání cenových nůžek může větší procentuální přírážka u průmyslových výrobců. Ceny vstupů do zemědělství jsou vyšší než ceny vstupů průmyslu. Značný vliv na to má i již zmíněná míra inflace, která se u zemědělských a průmyslových výrobců ve stejných letech pohybovala v rozdílné výši. Nejlepší obraz o cenových nůžkách zachycuje tabulka a následný graf s názvem Cenové nůžky ve třetí kapitole.

Zemědělci své produkty někdy prodávají pod cenou, ale cena daného výrobku přesto stoupá. Je vidět že zemědělství výrobci jsou v nevýhodě oproti průmyslovým výrobcům. Při pohledu na hrubou přidanou hodnotu zemědělství, což je rozdíl konečné zemědělské produkce a mezispotřeby, můžeme vidět již zmiňované cenové nůžky dosti rozevřené.

Již zmíněné znevýhodnění zemědělského sektoru od průmyslu zachycuje tabulka v přílohách. Převažující a neustálý pokles cen u prodávaných výrobků zemědělského podniku XXX za dané období, nám ukazuje, jak se rozevírají cenové nůžky. I přes pokles cen zemědělských výrobců, totiž dochází díky průmyslovým výrobcům k navýšení ceny, která dojde ke konečnému spotřebiteli. U podniku XXX můžeme také vidět, že nebýt státních dotací, zemědělský subjekt by mněl nejspíš finanční potíže.

Seznam zkratek

AD	agregátní poptávka
ALI	vstup práce do zemědělství
AWU	činní pracovníci v odvětví
CPI	index spotřebitelských cen
ČNB	Česká národní banka
ČR	Česká Republika
ČSÚ	Český statistický úřad
EU	Evropská unie
HDP	hrubý domácí produkt
HNP	hrubý národní produkt
HPH	hrubá přidaná hodnota
HZP	hrubá zemědělská produkce
IPD	implicitní cenový deflátor
IPP	index průmyslové produkce
Kč	koruna česká
KZP	konečná zemědělská produkce
MJ	měrná jednotka
NH	národní hospodářství
P	celková hladina
PPI	index cen výrobců
Q	množství statku
SRAS	agrární nabídka v krátkém období
u	skutečná míra nezaměstnanosti
VÚZE	Výzkumný ústav zemědělské ekonomiky

Seznam literatury

Knižní publikace

- [1] JUREČKA, Václav, et al. *Makroekonomie : Základní kurz*. dotisk 1. vydání. Ostrava: VŠB - TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA, 2009. 312 s. ISBN 978-80-248-0530-6.
- [2] HELÍSEK, Mojmír. *Makroekonomie : Základní kurz*. první - dotisk. Vysoká škola ekonomická Praze : MELANDRIUM, 2000. 320 s. ISBN 80-86175-10-3.
- [3] JUREČKA, Václav, et al. *Makroekonomie : Základní kurz*. dotisk 1. vydání. Ostrava : VŠB - TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA, 2009. 6.1.1 Měření cenové hladiny a cenové indexy, s. 312. ISBN 978-80-248-0530-6.
- [4] JUREČKA, Václav, et al. *Makroekonomie : Základní kurz*. dotisk 1. vydání. Ostrava : VŠB - TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA, 2009. 6.2 Obecná příčina inflace, s. 312. ISBN 978-80-248-0530-6.
- [5] JUREČKA, Václav, et al. *Makroekonomie : Základní kurz*. dotisk 1. vydání. Ostrava : VŠB - TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA, 2009. 6.3.3 Nákladová inflace, s. 312. ISBN 978-80-248-0530-6.
- [6] JUREČKA, Václav, et al. *Makroekonomie : Základní kurz*. dotisk 1. vydání. Ostrava : VŠB - TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA, 2009. 6.3.2 Poptávková inflace, s. 312. ISBN 978-80-248-0530-6.
- [7] JUREČKA, Václav, et al. *Makroekonomie : Základní kurz*. dotisk 1. vydání. Ostrava : VŠB - TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA, 2009. 6.7 Důsledky inflace, s. 312. ISBN 978-80-248-0530-6.
- [8] JUREČKA, Václav, et al. *Makroekonomie : Základní kurz*. dotisk 1. vydání. Ostrava : VŠB - TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA, 2009. 6.8 Cílování inflace a náklady desinflace, s. 312. ISBN 978-80-248-0530-6.
- [9] HELÍSEK, Mojmír. *Makroekonomie : Základní kurz*. první - dotisk. Vysoká škola ekonomická v Praze : MELANDRIUM, 2000. 10.2 Příčiny a formy inflace, s. 320. ISBN 80-86175-10-3.
- [10] HELÍSEK, Mojmír. *Makroekonomie : Základní kurz*. první - dotisk. Vysoká škola ekonomická v Praze : MELANDRIUM, 2000. 10.1 Definice a měření inflace, s. 320. ISBN 80-86175-10-3.

Internetové zdroje

- [11] *Míra inflace* [online]. 2011 [cit. 2011-03-12]. Český statistický úřad. Dostupné z WWW:
<http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/kdyz_se_rekne_inflace_resp_mira_inflace#1>.
- [12] *Spotřební koš* [online]. 2011 [cit. 2011-03-13]. Český statistický úřad. Dostupné z WWW:<<http://www.czso.cz/csu/katalog.nsf/hledat?SearchView&count=20&searchorder=1&searchfuzzy=1&query=%28%28spot%C5%99ebn%C3%AD%20ko%C5%A1%29%29&database=all&kraje=all&skupiny=all&start=1>>.

- [13] *Inflace* [online]. 2005 [cit. 2011-03-14]. Měsíc.cz. Dostupné z WWW: <<http://www.mesec.cz/dane/ekonomika/pruvodce/inflace/>>.
- [14] *Miniscítání* [online]. 2011 [cit. 2011-03-13]. Český statistický úřad. Dostupné z WWW: <[http://www.miniscitani.cz/csu/2006edicniplan.nsf/t/910022E913/\\$File/000106c08.pdf](http://www.miniscitani.cz/csu/2006edicniplan.nsf/t/910022E913/$File/000106c08.pdf)>.
- [15] *Metodické vysvětlivky* [online]. 2006 [cit. 2011-03-13]. Český statistický úřad. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/csu/2006edicniplan.nsf/o/7004-06-za_rijen_2006-metodicke_vysvetlivky>.
- [16] *Metodika* [online]. 2010 [cit. 2011-03-13]. Český statistický úřad. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/neu_m>.
- [17] *Metodické vysvětlivky* [online]. 2006 [cit. 2011-03-13]. Český statistický úřad. Dostupné z WWW: <http://www.miniscitani.cz/csu/2004edicniplan.nsf/o/7002-04-za_3__ctvrtleti_2004-metodicke_vysvetlivky>.
- [18] *Metodicé vysvětlivky* http://www.miniscitani.cz/csu/2004edicniplan.nsf/o/7002-04-za_3__ctvrtleti_2004-metodicke_vysvetlivky [online]. 2006 [cit. 2011-03-13]. Český statistický úřad. Dostupné z WWW: <http://www.miniscitani.cz/csu/2004edicniplan.nsf/o/7002-04-za_3__ctvrtleti_2004-metodicke_vysvetlivky>.
- [19] *Nejnovější ekonomické údaje - Metodika* [online]. 2010 [cit. 2011-03-13]. Český statistický úřad. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/neu_m>.
- [20] *CPI: Index spotřebitelských cen* [online]. 2009 [cit. 2011-03-13]. Akcie. Dostupné z WWW: <<http://www.akcie.cz/slovník/cpi-index-spotrebitelskych-cen>>.
- [21] *Co je to inflace* [online]. 2011 [cit. 2011-03-13]. Finance.cz. Dostupné z WWW: <<http://www.finance.cz/ekonomika/informace/inflace/co-je-inflace/>>.
- [22] *Míra inflace* [online]. 2011 [cit. 2011-03-13]. Český statistický úřad. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/mira_inflace>.
- [23] *Charakteristika souhrnného zemědělského účtu* [online]. 2004 [cit. 2011-03-13]. Český statistický úřad. Dostupné z WWW: <[http://www.czso.cz/csu/2010edicniplan.nsf/t/34002EE5B2/\\$File/213410m1.pdf](http://www.czso.cz/csu/2010edicniplan.nsf/t/34002EE5B2/$File/213410m1.pdf)>.
- [24] *Metodické vysvětlivky* [online]. 2004 [cit. 2011-03-13]. Český statistický úřad. Dostupné z WWW: <http://www.miniscitani.cz/csu/2004edicniplan.nsf/o/7005-04-za_leden_2004-metodicke_vysvetlivky>.
- [25] *Souboj cen 1993-2008* [online]. 2008 [cit. 2011-03-13]. IHNEĎ. Dostupné z WWW: <<http://ekonomika.ihned.cz/c1-25926550-dnesni-platy-nad-laci-roku-1993-vitez>>.

[26] *Zelená zpráva 2001 - 2009* [online]. 2002 [cit. 2011-03-13]. EAGRI. Dostupné z WWW: <<http://eagri.cz/public/web/mze/zemedelstvi/publikace-a-dokumenty/zelene-zpravy/zelena-zprava-2001.html>>.
WWW: <<http://eagri.cz/public/web/mze/zemedelstvi/publikace-a-dokumenty/zelene-zpravy/zelena-zprava-2002.html>>.
WWW: <<http://eagri.cz/public/web/mze/zemedelstvi/publikace-a-dokumenty/zelene-zpravy/zelena-zprava-2003.html>>.
WWW: <<http://www.mpo.cz/dokument1795.html>>.
WWW: <<http://eagri.cz/public/web/mze/zemedelstvi/publikace-a-dokumenty/zelene-zpravy/zelena-zprava-2005.html>>.
WWW: <<http://eagri.cz/public/web/mze/zemedelstvi/publikace-a-dokumenty/publikace-zemedelstvi/zemedelstvi-2006.html>>.
WWW: <<http://eagri.cz/public/web/mze/zemedelstvi/publikace-a-dokumenty/publikace-zemedelstvi/zemedelstvi-2007.html>>.
WWW: <<http://eagri.cz/public/web/mze/zemedelstvi/publikace-a-dokumenty/publikace-zemedelstvi/zemedelstvi-2008.html>>.
WWW: <<http://eagri.cz/public/web/mze/zemedelstvi/publikace-a-dokumenty/publikace-zemedelstvi/zemedelstvi-2009.html>>.

[27] *Hlavní makroekonomické ukazatele ČR* [online]. 2010 [cit. 2011-03-13]. Businessinfo. Dostupné z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/analyzy-statistiky/hlavni-makroekonomicke-ukazatele-cr/1000431/49089/#TOP%23TOP>>.

[28] *Analýza vývoje ekonomiky ČR a odvětví v působnosti MPO za rok 2001* [online]. 2006 [cit. 2011-03-13]. Ministerstvo průmyslu a obchodu. Dostupné z WWW: <<http://www.mpo.cz/dokument3085.html>>.
WWW: <<http://www.mpo.cz/dokument1833.html>>.
WWW: <<http://www.mpo.cz/dokument1806.html>>.
WWW: <<http://www.mpo.cz/dokument1795.html>>.
WWW: <<http://www.mpo.cz/dokument7912.html>>.
WWW: <<http://www.mpo.cz/dokument19321.html>>.
WWW: <<http://www.mpo.cz/dokument35578.html>>.
WWW: <<http://www.mpo.cz/dokument47753.html>>.
WWW: <<http://www.mpo.cz/dokument66054.html>>.

[29] *Peníze* [online]. 2010 [cit. 2011-03-28]. Fenomén inflace, riziko pro investice. Dostupné z WWW: <<http://www.penize.cz/investice/88041-fenomen-inflace-riziko-pro-investice>>.

Přílohy

Ekonomický subjekt XXX

	Měrná jednotka	Průměrná cena v Kč/MJ, bez DPH									
		2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Nákup											
nafta	l	18,76	17,19	15,33	15,5	19,09	22,06	22,85	22,61	25,12	19,62
benzín	l	21,21	19,06	17,71	17,95	20,17	22,13	23,08	22,98	23,62	20,34
krmné směsi	t	5662	6714	6410	6345	6621	6047	5212	5808	6859	6025
Průměrná měs. odměna pracovníka		9887	10496	10929	11152	11840	12674	13625	14680	15917	15500
Prodej											
mléko	l	7,41	7,80	8,11	7,77	8,22	8,31	7,91	8,52	8,64	6,31
prasata	kg	34,06	42,21	30,88	29,18	33,34	31,39	30,79	25,59	28,95	28,50
jatečné jalovice	kg	28,66	22,28	24,62	23,52	26,02	30,73	27,99	37,89	27,87	27,87
jateční býci	kg	40,87	33,10	32,57	36,97	35,82	41,30	38,42	39,91	37,74	39,22
pšenice	t	3032,00	3162,00	2518,00	3477,00	2938,00	2392,00	2845,00	4491,00	4357,00	2722,00
ječmen ozimý	t	3366,00	3200,00	2664,00	2316,00	2900,00	2000,00	2310,00	3575,00	3169,00	2368,00
ječmen jarní	t	3782,00	4041,00	3050,00	3040,00	3228,00	2776,00	3155,00	5885,00	5533,00	3180,00
řepka	t	6150,00	6120,00	5630,00	7700,00	6000,00	5539,00	6704,00	7202,00	9276,00	7096,00

Podnik XXX se nachází v Plzeňském kraji. Zabývá se zemědělskou výrobou, především rostlinou a živočišnou výrobou. Zmíněný podnik mi poskytl tabulku s cenami prodeje a nákupu určitých položek za období let 2000 – 2009.

Položky spadající pod nákup, se během daných let neustále pohybovaly. Při porovnání prvního a posledního sledovaného roku je vidět u nafty a krmné směsi navýšení. Nejde o plynulé navýšení, během prostředních let došlo ke značnému poklesu i nárůstu. Benzín v roce 2009 byl na litru levnější než v roce 2000, ovšem během sledovaných let si také prošel určitým navýšením.

Při zamyšlení nad touto tabulkou, mně napadá jen jedno: Je to možné? Jelikož položky v prodeji (kromě řepky) po většinu let od roku 2000 neustále klesaly. Při pohledu, například na prodejní cenu mléka, je jasné že podnik z nějakého důvodu prodává tento výrobek, řekla bych téměř pod cenou. Je až k nevíře jak se cena za litr mléka zvedne, než dojde ke konečnému spotřebiteli. Ve většině zemědělských podnicích, hrají velikou roli státní dotace. Nebýt jich, podnik by měl nejspíš značné problémy.